

KOOR

Kehitysyhteistyötä, kulttuuria ja tiedotusta 1 / 2009

AFRIKAN SARVEA METSÄSTÄMÄSSÄ

*Somalia is not a country in search of a government,
it is a government in search of a country.*

MJ Akbar

Kehityspoliittinen toimikunta huolissaan kehityspoliitiikan tilasta

Suomen kehityspoliitikkaa tehdään yhä enemmän itsekkäistä lähtökohdista eikä budjetoituja varoja saada käytettyä ajoissa, todetaan Kehityspoliittisen toimikunnan lausunnossa. Kehityspoliittisen toimikunnan vuosilausunto 2009 on selvästi kriittisempää luettavaa kuin aiempina vuosina. Lausunnon yleissävy on huolestunut. Samalla kun kehitysmaita riivaavat ruoka- ja taluskriisit, Suomen politiikka tuntuu painottuvan entistä sidotumpaan – ja siten siis tehottomaan ja Suomen eduista lähtevään – apuun. Samaan aikaan kehitysrahoituksen maksatukset ovat historiallisen alhaiset: vain 78 prosenttia budjetoituista varoista saatiin käytettyä vuonna 2008. Myös läpileikkaavien teemojen käytännön toteutus on ollut toimikunnan mielestä puutteellista. Lausunnossa kuitenkin myös kiitetään ministeri Paavo Väyrystä aktiivisesta osallistumisesta kehityspoliitikkaan ja muistutetaan, että kehityspoliitikka on politiikkaa, ja sen linjoja tulee voida muuttaa siinä missä muunkin politiikan.

Sidotumpaa apua

Lausunnon mukaan kehityspoliitiikan muotitermi ”suomalainen lisäarvo” tarkoittaa nyky-suomessa sitä, että rahoitusta pyritään suuntaamaan sektoreille, joilla suomalaisilla toimijoilla on kilpailukykyä. Tämä on johtanut siihen, että pitkäaikaisiin yhteistyömaihin keskittymisen sijaan Suomi on kääntänyt mielenkiintonsa erityisesti metsä-, energia-, vesi-, tietotekniikka-, maaseutu- ja ympäristösektoreihin. Tarkoituksena on hyödyntää joko suomalaista henkilöstöä tai tavarahankintoja Suomesta.

Avun sitominen on myös nykyisen kehitysajattelun vastaista: Suomenkin hyväksymien kansainvälisten periaatteiden mukaan avun pitäisi lähteä vastaanottajamaiden prioriteeteista ja tarpeista.

Maksatukset historiallisen alhaisia Kehitysyhteistyön maksatusaste laski vuonna 2008 historiallisen alhaiseksi, 78 prosenttiin. Kehitysyhteis-

työvarat lisääntyvät jatkuvasti, ja siksi ministeriön varainkäyttökykyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota, toimikunta linjaa.

Ongelmat maksatuksissa johtuvat monista syistä. Valtionhallinnon tuotavuusohjelma ei salli ulkoministeriön kasvattavan hallintohenkilökuntaa vaikka kehitysyhteistyövarat kasvavatkin. Toimikunta katsoo, että tuotavuusohjelman toteuttamisen mielekkyyttä kehitysyhteistyösektorilla tulisi harkita uudelleen.

Myös uuden kehityspoliittisen ohjelman toimeenpano toi lisätyötä virkamiehille, ja vuoden aikana on suunniteltu uusia hankkeita ohjelma-yhteistyön sijasta. Nopeat muutokset sektoripainotuksissa ja toimintatavoissa ovat hidastaneet suunnittelua ja toimeenpanoa.

Vaikeuksien vuosi

Odotetusti KPT ei voi sivuuttaa vuonna 2008 puhjennutta ruoka- ja taluskriisiä, jotka vahingoittavat erityisesti heikkoja talouksia ja ovat omiaan hidastamaan merkittävästi köyhien maiden kehitystä.

Toimikunnan mukaan pienviljelijöiden ja erityisesti naisten aseman on parannettava ruokaturvan vahvistamiseksi, mutta ruokaturvaa ei varmisteta ilman taluskriisin syihin ja seurauksiin puuttamista.

”Suomen on pidettävä kiinni rahoitus-sitoumuksistaan tukeakseen kehitysmaita taluskriisin aikana. Taantuman takia Suomi saattaa tavoittaa keskipitkän aikavälin tavoitteen 0,51 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 2010. Vastaanottajamaiden kannalta kuitenkin euromääräiset korotukset ratkaisevat”, toimikunta muistuttaa.

”Poliittisessa keskustelussa tulee pitää yllä hallituskausien ylittävää YK:ssa sovittua tavoitetta, 0,7 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 2015. Sitoutuminen tähän tavoitteeseen edellyttää tasaisia vuosittaisia määrärahan nostoja.”

www.kepa.fi > globaaliuutiset 12.5.2009

KOOR 1-2009

Kehityspoliitiikan tila 2009, 2
Pääkirjoitus, 3
Pikakeikka Mogadishuun, 4
Suomikin voi rakentaa Somalian, 5
Pekka Haaviston nimitys, 6
MIDA-hanke, 6
Tervetuloa Hargeisaan, 7
Somalia and Somali Diaspora, 8
Kaukainen rauha, 9
Tarvitaan poliittista tahtoa, 10
Huonoja ja hyviä uutisia, 10
FinSom-klinikan kuulumisia, 11
Ambulanssilentoja, 12
Heitä myytti mäkeen, 12
Vihreä kasvu on mahdollisuus, 13
Viljelyä kaupungeissa, 14
Niin köyhille kuin rikkaillekin, 15
Tuberkuloosi on edelleen, 16
Mediakoulutusta naisille, 17
Turmiollista kehitysapua, 18
Afrikan tähteä etsimässä, 19
HOA Crisis Report, 20
Disaster risk increasing, 20
K'naan In my old home, 21
Human rights challenges, 22
Right Group worried about, 22
Humanitarian situation in Darfur, 23
Nur Mohamad Suuntaviivoja, 25
Somaliassa vaaditaan, 26
Kaikki on hyrskyn myrskyn, 27

Etukannen kuva Reijo Salovaara

KOOR (Kamelinkello)
Suomalainen somalilehti
www.koor.fi

Julkaisija Suomi-Somalia seura ry
PL 242, 00121 Helsinki
Sähköposti info@koor.fi,
suomi-somalia.seura@pp.inet.fi

Kultti ry:n jäsen

Vastaava päätoimittaja
Inari Virmakoski
Toimitus ja taitto
Maija Kajava

ISSN 1239-3169
Cosmoprint, Helsinki 2009

Kuva Inari Virmakoski

Tervetuloa Mogadishuun, lause Pekka Haaviston Somalian matkakertomuksesta, toi mieleen muistoja. Muutamankin kerran laskeuduin Mogadishun kentälle eri mielentiloissa ja tietenkin tärkein kaikista oli saapuminen maahan ensimmäisen kerran 18 vuotta sitten. Kuuma ilma löi kasvoille, hiki virtasi ja hiekka lensi. Oli jännittävää nähdä miten selvitä maahantulomuodollisuuksista. Vastaanottajat selvittivät kaiken hetkessä ja matka Juba-hotelliin alkoi. Matkasimme silloinkin K 4:n eli Kilometer Four'in kautta. Se jäi mieleeni koska ohitimme jonkinlaisen riemukaaren ja sitten oltiinkin perillä Mogassa. Kaikki eteläiseen Somaliaan suuntautuvat matkat alkoivat myös K Four'ista.

Pekka Haaviston kokemukset saivat miettimään sitäkin miten erilaista aikaa elettiin lähes 20 vuotta sitten. Mogadishu oli värikäs ja kutsuva kaupunki, ei ehkä materiaalisesti rikas, mutta täynnä mielenkiintoista nähtävää ja koettavaa. Kamelikaravaani saattoi tulla vastaan ja vuohilaumoja kävelytettiin satamaan Saudi-Arabiaan laivattavaksi, kauniit naiset sovittelivat koruja kulta- markkinoiden kaupoissa ja hedelmätorilla myytiin ”pompelmoja”, greipppejä, banaaneja ja suuria meloneja. Ennen kaikkea kaupunki näyttäytyi rauhan satamana. No, tiedettiin kyllä että pinnan alla oli kytemässä konflikteja, joista ei julkisesti puhuttu. Presidentti Siad Barren valtaistuini horjui.

Mietin mitä elämä Somaliassa on nyt kansalaissodan jatkuttua 1990 asti. Onko joitakin ihmisiä jotka ovat säästyneet niiltä kauhuilta, joista saamme lukea tämän lehden monista artikkeleista?

Sydäntä särkevät ja mieltä järkyttävät kertomukset siviileiden kaltoinkohtelusta, raiskauksista ja lasten surmaamisesta ovat ahdistavia. Haluan ajatella, että jossain on vielä toivoa ja että maalla, puskassa, eletään kuten ennen ja että somalit kotimaassaan ja diasporassa löytävät ratkaisun, joka johtaa rauhaan. On pelottavaa ajatella, että Somalia häviää maailmankartalta ja että somalit itse saavat sen aikaan.

Toisaalta, mietin kuinka hyvin täällä Suomessa tunnetaan kymmentuhatpäinen somaliyhteisö voimavarana ja tulevaisuuden tekijänä? Kysymys jäi mieleen Somalia and The Somali Diaspora – The Ways Forward -seminaarissa 14.3.2009. Seminaarista voi lukea tarkemmin lehdestä.

Somaliassa 1980 -luvulla asuneelle ja tuntikausia postitoimistossa puheluita odottaneelle on outoa lukea miten yhteydenotto Afgoin neuvolaan tätänykyä onnistuu reaaliajassa kännyköiden avulla.

Suomi- Somalia Seuran pitkäaikainen sihteeri ja resurssi henkilö Maija Kajava siirtyy hieman takavasemmalle ja uudeksi seuran sihteeriksi on valittu Veera Jansa. Lausumme kiitokset Maijalle ja toivotamme Veeralle iloa ja intoa uudessa tehtävässä.

Hyvää Maailma kylässä -tapahtumaa ja kaunista kesää!

*Inari Virmakoski
päätoimittaja*

... Lentomatka Nairobista Mogadishuun on lyhyt, tunti kaksikymmentä minuuttia. Kun kone pudottaa korkeutta, näkyviin tulee keltainen hiekkaranta ja auringossa turkoosina hohtava meri. Sitten alkaa erottua rantavedessä kahlaavia lapsia, jotka etsivät meren aarteita. Pieni kalastusalus on jättänyt pitkän vanaveden.

Tämähän näyttää paratiisilta.

Mogadishun kenttä on siisti. Kuten muualla Afrikassa, kentän laitaan on jätetty nousuissa ja laskuissa vähemmän onnekkaiden lentokoneiden raadot. Mutta African Express laskeutuu ammattimaisesti, ja koneen oven aue-
tessa sisään tulvahtaa huhtikuisen päivän lämpö.

Kentällä seisoo rivi vastaanottajia: Somalian hallitus ja Afrikan unionin rauhanturvaoperaatio Amisom ovat valmistautuneet tulooni.

Kyytikin on valmiina: Ugandalainen panssaroitu miehistönkuljetusauto, jonka penkeillä seisoo kolme rauhanturvaajaa konepistooleineen päät metalliluukuista ulkona. Lentoaseman suojassa kootaan saattue, jossa kolmen panssaroidun miehistönkuljetusauton edessä ajaa kaksi avolavallista somalisotilaita punabaskereineen. Rautapor-
tit avataan, ja kolonna lähtee liikkeelle. Tervetuloa Mogadishuun!

Vauhti tuntuu kovalta, kun kurvaamme hiekkapäällysteiselle pääkadulle. Miehistönkuljetusautot pomppivat ja kolisevat. Tulemme pyöreälle aukealla.

"Tätä paikkaa kutsutaan Kilometri Neloseksi, se on etäisyys tästä Mogadishun keskustaan. Tällä kohtaa ne yleensä ampuvat", sanoo isäntäni rauhallisesti.

Painun vähän matalammaksi. "Ne" ovat Somalian hallitusta vastustavia taistelijoita. Mitään ei kuitenkaan tapahdu.

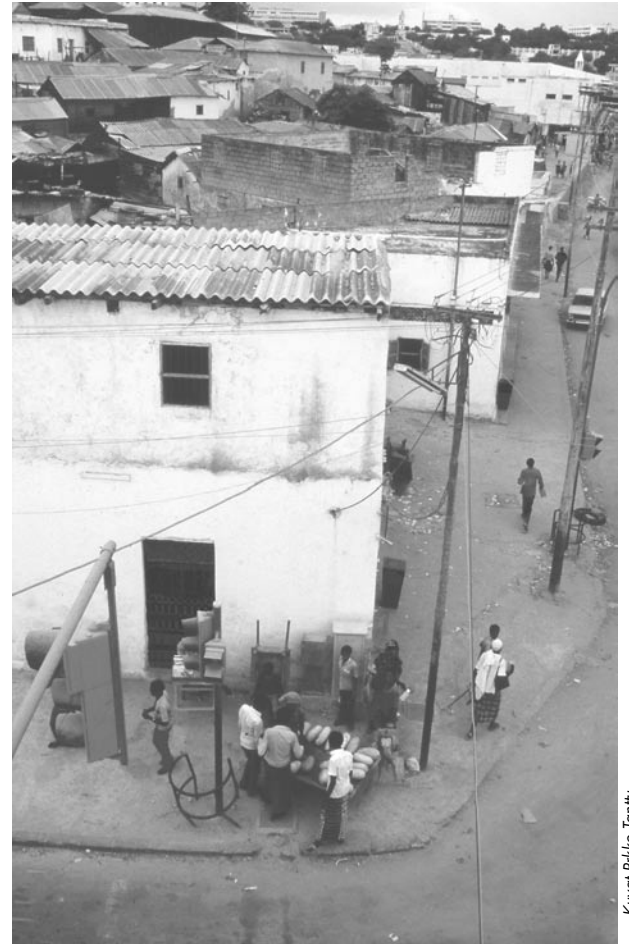
Kun suojana ovat sekä hallituksen joukot että rauhanturvaajat, missä tahansa muussa maassa pelattaisiin todella varmalta pohjalta. Mutta Somaliassa he hallitsevat vain pientä osaa pääkaupungista, lentoasemaa ja presidentin palatsia. Ajomatka niiden välillä kulkee ei-kenenkäänmaalla.

"Tuossa pelasimme lapsena jalkapalloa", sanoo Abdirahman. Hän vastaa presidentin kansainvälisistä suhteista. Kuoppainen kenttä on täynnä romua. Sen reunoilla on seinänsä hukanneita rakennuksia, joiden katot repsottavat vääntyneiden betonirautojen varassa. Ihmisiä ei juuri näy.

"Ja tuossa me kävimme aina elokuvissa. Tämä oli maailman rauhallisimman kaupunki."

Teatterin ikkunoissa on levyt. Katto on saanut osuman, ja luodinreikiä on ympäri seiniä. Jos Hollywoodissa rakennettaisiin kaupunkisodan kulissit, ne varmaan näyttäisivät tältä. Ja tämä on pääkatu.

Ote Pekka Haaviston matkakertomuksesta Pikakeikka Somali-
aan HS Sunnuntailiite 19.4.2009.

Kuvat Pekko Tainhu

SUOMIKIN VOI RAKENTAA SOMALIAN RAUHAA

Minulla oli mahdollisuus maaliskuun alussa osallistua Addis Abebassa pidettyyn AU:n rauhanrakennusseminaariin, jossa presidentti Martti Ahtisaari ja ulkoministeri Alexander Stubb olivat puhujina. Illanvieton aikana EU:n virkamies tuli nykäisemään hihasta ja kysyi: ”Miten te oikein teette sen? Miten Suomi voi olla näin aktiivinen Afrikan rauhanprosesseissa?”

Korkean tason vierailuilla Afrikassa Suomi on tänä keväänä saanut lisää näkyvyyttä. Tasavallan presidentti Tarja Halosen vierailu Länsi-Afrikassa oli tästä yksi esimerkki. Tosiasiassa Afrikka ei ole vähään aikaan kuulunut Suomen ulkopolitiikan painopistealueisiin, mutta ilmassa on nyt muutosta. Esimerkkeinä uudesta ajattelusta ovat kokonaisvaltaisen Afrikka-strategian valmistelu ulkoministeriössä, Suomen aktiivinen tuki Afrikan Unionille, suomalaisten rauhanturvaajien rooli Tshadissa ja Suomen kiinnostus osallistua Somalian rannikolla EU:n ATALANTA-operaatioon. Vaikka miinalaiva Pohjanmaan kokka on kohti Somalian vesiä aikaisintaan vuoden kuluttua – jos silloinkaan – on jo valmistelutyökin lisännyt kiinnostusta Afrikka-asioihin Suomessa, ja myös Suomen kiinnostavuutta maana, joka on valmis osallistumaan kriisinhallintatehtäviin Afrikassa.

Rauhaa ei voi kuitenkaan turvata, ellei sitä ole. Siksi on tärkeää, että rauhanturvatoiminnan lisäksi ollaan aktiivisia itse rauhan rakentamisessa. Afrikan sarvessa on tällä hetkellä kaksi konfliktia, joiden ratkaiseminen on kiireellistä: Somalia ja Darfur. Molemmilla konfliktialueilla kuolee edelleen siviileitä, ja miljoonat ihmiset ovat joutuneet pakolaisiksi. Näiden akuuttien ongelmien lisäksi on yksi ”jäätynyt konflikti”, joka heijastuu koko alueeseen – Etiopian ja Eritrean välinen rajakiista.

Somaliassa on tapahtunut paljon poliittisia muutoksia vuosina vuosina 2006-2009. Islamilaisten tuomioistuinten liitto (ICU) nousi valtaan ja luhistui vuonna 2006. Sitä seurasi etiopialaisten väliintulo ja uuden vastarintaliikkeen, Al-Shababin synty. Poliittinen oppositio siirtyi Asmaraan ja perusti ARS:n. Afrikan Unioni lähetti AMISOM-rauhanturvaajansa Mogadishuun. ARS jakaantui kahtia, ja toinen puoli osallistui Djiboutissa neuvotteluihin väliaikaisen hallituksen TFG:n kanssa.

Vuoden 2009 alusta entinen ICU:n ja ARS:n johtaja, ja entinen maanpakolainen Sheikh Sharif on nyt Somalian presidentti. Olen tavannut häntä tänä keväänä kolmesti: ensin Afrikan Unionin huippukokouksessa

tammi-helmikuun vaihteessa Addis Abebassa vastavallittuna presidenttinä, sitten huhtikuussa Mogadishussa ja toukokuussa Brysselissä avunantajamaiden kokouksessa.

Kysymykseni presidentille on ollut aina sama: Miten ja milloin saadaan mukaan se joukko, joka ei osallistunut Djiboutin rauhanneuvotteluihin – Asmaraan jäänyt oppositio ja kentällä taisteleva Al-Shabab. Heidän tärkein poliittinen tavoitteensa – etiopialaisten joukkojen vetäytyminen Somaliasta – on nyt toteutunut. Lisäksi uusi hallitus on ilmoittanut kunnioittavansa sharia-lakia.

Entiset liittolaiset ARS:stä ovat nyt Mogadishussa napit vastakkain. Somaliaa tarvitsee nyt poliittisen prosessin, joka ulottuu myös oppositioon. He voivat joko osallistua hallitukseen, tai jättäytyä sen ulkopuolelle ja tähdätä kahden vuoden päästä pidettäviin vaaleihin. Kolmas vaihtoehto, aseellisen toiminnan aloittaminen, suistaa maan helposti uuteen kaaokseen. Siksi väkivallasta pidättäytyminen täytyy olla yhteinen viesti konfliktin kaikille osapuolille.

Rauhanprosesseissa on välttämätöntä puhua kaikille osapuolille. Vastapuoli ja media helposti demonisoi toisen osapuolen: toiset ovat maanpettureita, ja toiset ovat terroristeja. Tällaisella syyttelyllä ja vastakkainasettelulla ei uutta Somaliaa rakenneta. Järjen ääni täytyy kuulua myös somalidiasporasta ja Somalian ystäviltä maailmalla: loppujen lopuksi kaikkien on kuitenkin istuttava yhteiseen pöytään.

Nyt on aika vaikuttaa eri osapuoliin aseellisten selkkausten välttämiseksi ja neuvottelujen käynnistämiseksi. Suomikin voi Somalian rauhanprosessin tukemisessa tehdä oman osansa. Suomessa asuvat somalit ovat jo nyt olleet hyvin aktiivisia Somalian rauhantyössä. Mahdi Abdilen saama Suomen kirkon rauhantyön palkinto on yksi esimerkki tästä.

Pekka Haavisto

haavisto@fin.la

Kirjoittaja on kansanedustaja ja ulkoministerin erityisedustaja Afrikan sarven alueella. Hän vieraili Mogadishussa huhtikuussa.

Pekka Haavistosta ulkoministerin erityisedustaja Afrikan kriiseihin

Ulkoministeri Alexander Stubb nimitti 15. tammikuuta 2009 kansanedustaja Pekka Haaviston erityisedustajakseen Afrikan alueen kriiseihin. Tiedotustilaisuudessaan ministeri kertoi nimityksen tukevan Suomen ulkopoliittista painotusta Afrikan alueelle tämän vuoden aikana.

Erityisedustajaksi nimitetyn Pekka Haaviston alueina ovat Sudan ja Afrikan sarvi, Eritrea, Etiopia sekä Somalia. Haavisto hoitaa erityisedustajan tehtäviään kansanedustajan työnsä ohella.

Ulkoministeri Stubb on jo aiemmin ilmoittanut Afrikan alueen nousevan esille Suomen ulkopoliitikassa tämän vuoden aikana. "Ulkoministeriössä laaditaan parhaillaan Afrikka-linjausta, jonka tarkoituksena on päivittää Afrikka-kuvaamme ja arvioida, mitä mahdollisuuksia ja haasteita Afrikka Suomelle merkitsee ja kuinka Suomen tulisi niihin reagoida. Lähtökohtana on, että Afrikkaa ei tule tarkastella ainoastaan köyhänä maanosana ja kehitysyhteistyön kumppanina", kertoi Stubb.

Ulkoministerin kevään ensimmäiset matkat Afrikkaan suuntautuivat maaliskuussa Etiopian, Egyptin ja Tshadin alueille. Maaliskuussa järjestettiin yhteistyössä Afrikan unionin ja kansalaisjärjestö ACCORDin kanssa Addis Abebassa rauhanvälitystoiminnan edistämiseen tähtäävä seminaari, johon osallistui myös presidentti Martti Ahtisaari.

Ministeri Stubbin mielestä Ahtisaaren aloittaman rauhantyön jatkuminen Afrikassa on tärkeää. Haaviston nimittämistä ministeri perusteli muun muassa hänen pitkäaikaisella perehtymisellään Afrikan alueen tilanteeseen sekä YK:n osoittamalla kiinnostuksella Haaviston toimintaa kohtaan. Omalla erityisedustajallaan Suomi myös nostaa profiiliaan YK:n turvallisuusneuvoston kampanjoinnissaan.

Haavisto oli vuosina 2005-2007 Euroopan unionin Sudan-eritysedustajana Darfurin rauhanneuvotteluissa. Tämän jälkeen Haavisto on toiminut YK:n neuvonantajana eri rauhanprosesseissa ja hän on ennen näitä tehtäviä johtanut YK:n ympäristöjärjestön UNEPin tutkimusryhmiä konfliktialueilla.

Haaviston tehtävä on haastava rauhanponnistelujen edistämisessä. Darfurin tilanne jatkuu vaikeana ja alueella on kaksi miljoonaa pakolaista. Somaliassa useat eri rauhanneuvottelut eivät ole tuottaneet tulosta ja humanitaarinen kriisi on myös tällä alueella pahentunut.

Rauhanneuvotteluita Somaliassa vaikeuttavat osapuolten eriaävät näkemykset maan nykytilasta ja tulevaisuudesta. "En näe Somaliassa tilanteessa mitään muuta ratkaisua kuin osapuolten istuttamisen saman pöydän ääreen ja kaiken kattavan dialogin rakentamisen", kuvaili Haavisto tulevaa haastettaan.

KOOR - www.formin.fi 15.1.2009

Somalitaustaiset suomalaiset vapaaehtoistyöhön Somaliaan

Ulkoministeriön ja Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö ovat käynnistäneet MIDA-hankkeen, jonka puitteissa yli kaksikymmentä somalitaustaista lääkäriä, sairaanhoitajaa ja muuta terveysalan asiantuntijaa saa määräaikaisen mahdollisuuden työskennellä entisen kotimaansa alueella. Hankkeessa yhdistyvät Suomen yhteistyö Somalian kanssa ja IOM:n tavoite luoda yhteys siirtolaisuuden ja kehityksen väliin. Hanke keskittyy toistaiseksi Somaliin alueelle, jossa tilanne on rauhallisempi kuin muualla maassa. Koko projekti perustuu vapaaehtoistyöhön, matkalaisille korvataan vain välttämättömät matkustuskulut.

Hankkeen tarkoituksena on luoda yhteyksiä Somaliassa toimiviin viranomaisiin, terveydenhuoltolaitoksiin ja järjestöihin ja kerätä tietoja toimintamahdollisuuksista ja mahdollisista resurssinsiirtotarpeista.

Ensimmäisen Somalimaahan lähetetyn ryhmän hyvin alkanut matka keskeytyi marraskuun 2008 alkaessa Hargeisassa sattuneisiin yllättäviin pommiattentaatteihin. Uusi viiden hengen ryhmä, mukana mm. lääkäri Mulki Mölsä ja sairaanhoitajat Nasro Farah ja Saido Mohamed matkusti Somalimaahan huhtikuun puolivälissä. Seuraava ryhmä on lähdössä kesällä. Kiinnostus on ollut suurta ja lähtijöitä on valmennettu monin tavoin.

Hankkeen päätyttyä kokemukset kerätään yhteiseen julkaisuun ja syksyn aikana järjestetään Helsingissä MIDA-konferenssi.

Hankkeen rahoituksesta vastaa ulkoasiainministeriö ja yhteistyökumppaneita ovat Association of Somali Health Care Professionals in the Nordic Countries ja sen suomalainen osasto, Kirkon Ulkomaanapu ja monet paikallisia viranomaiset, oppilaitokset ja kansalaisjärjestöt Somalimaassa.

KOOR – IOM - global.finland.fi

Tervetuloa Hargeisaan!

No huh huh. Somalimaan pääkaupunkiin Hargeisaan tullaan pohjoisesta läpi portin, jossa lukee Welcome to Hargeisa. Tien laitaan ilmestyy kojuja ja kiikkeriä pöytiä, joilla on kasoittain vihreitä lehtiä. Khatia.

Khat on piristävää huumetta, joka vaikuttaa hieman amfetamiinin tapaan. Khatin pureskelu on maassa niin yleistä, että se on uhka koko Somalian kehitykselle. Yksi monista uhkista.

Tältäköhän Helsinkiin ensi kertaa saapuvasta somalista tuntuu, kun hän näkee vierieressä baareja ja terasseja? Muslimimaassa ei läträtä alkoholin kanssa, mutta khat vie isiä, poikia ja perheiden rahoja.

Pitkä musta mies katsoo auton ikkunasta ja huokaa. Mahdi Abdile, 38, lähti Somaliasta 20 vuotta sitten. Hän on nyt Kirkon ulkomaanavun asiantuntija Helsingin Rastilasta ja vieraillee entisen kotimaansa alueella taajaan. Hän on hyvää vauhtia kohoamassa uudeksi ahtisaareksemme. Mahdi sai juuri rauhanvälittäjän työstään kristillisen rauhanliikkeen palkinnon – saman, jolla Ahtisaari aikoinaan aloitti palkintoputkensa.

Mahdi neuvoo kuljettajaa ajamaan vielä eteenpäin, yli sillan, jonka alla joenuomassa ei ole vettä. Sillan pohjoispuolelle jää Hargeisan ”kehittyneempi” puoli khat-kojuineen.

Me matkaamme hotelliin eteläpuolelle. ”Sillä puolella on Hargeisan lentokenttä. Jos turvallisuus järkkyy, mä haluan, että me päästään pois”, Mahdi sanoo. Sitä on hänen työnsä, turvallisuuden maksimointi.

Olemme lentäneet yhdessä Abdin kanssa Dubaista Somalimaan pohjoisosaan ja matkanneet Berberan kaupungista läpi kuivan vuoristoerämaan. Koko matkan meitä on seurannut omassa autossaan kaksi aseistettua turvamiestä.

Mahdi istuu takapenkillä yllään kauluspaita ja suorat housut. Mutta huomenna hän laittaa ylleen valkoisen kaavun, kunnioituksesta uskonnollisia johtajia kohtaan. Hän on koonnut tiimin Somalimaan uskonoppineita ja maan suurimpien klaanien johtajia keskustelemaan rauhan edistämistä. Mahdi tekee sitä, mitä jopa maahanmuuttokriitikot Suomessa sanovat arvostavansa: auttaa siellä, missä hätä on.

Tällä alueella hätä on ollut kova jo pitkään. Vajaa puoli vuosisataa sitten oli vain yksi Somalia. Diktaattori Siad Barre hallitsi maata raa’asti ja veljeili ensin Neuvostoliiton ja sitten Yhdysvaltain kanssa.

1980-luvun lopulla alkoi sisällissota, ja maa hajosi. Sen jälkeen on ollut vain kaaosta. Maan eri klaanit ovat taistelleet verisesti keskenään. Naapurimaan Etiopian joukot ovat tukeneet heikkoa väliaikaishallitusta räikeällä voimankäytöllä.

Islamistit ovat ajaneet Somaliaan tiukkaa, valtiojohtoista uskonnollisuutta – se on ollut aiemmin täällä tuntematonta. Samalla on kehittynyt toinen aiemmin tuntematon ilmiö: itsemurhaiskut.

Maan pohjoisosa julistautui itsenäiseksi jo 1991. Se käyttää itsestään nimeä Somalimaa. Ja siellä me olemme nyt.

Somalimaassa on vakaa hallinto, toisin kuin muualla Somaliassa. Mutta Somalimaatakin riuduttavat klaanien kiistat, koston kierteet, sisällissodan ja terroristien iskujen jäljet, murhat.

Auton etenee kohti Hargeisaa. Mahdi nuokkuu. Hänen kollegansa, Suhuur Abdi, Walesissa kasvanut 27-vuotias somalinainen, tuhisee jo matkan uuvuttamana etupenkillä. Suhuur on Dubaissa laittanut farkkujensa ja paitansa päälle mustan kaavun ja sitonut päähänsä mustan huivin.

Mahdi mutisee väsyneenä: ”Mä en tykkää olla täällä. Mä en voisi asua täällä. Mutta mä tykkään mun työstä.” Suhuur havahtuu ja kimpaantuu. ”Te suomalaiset olette juuri tuollaisia. Puhutte vain suomea niin että muut eivät ymmärrä! Englantia, kiitos!” Mahdi huokaa taas. ”Suomessa sanotaan, että me täällä määräämme naisia. Nyt näette, miten se menee.” Mahdi virnistää. Suhuur nauraa. Ja olemme perillä.

Totta tosiaan, olemme Hargeisassa! Kukat loistavat auringossa. Lämpöä on suloiset parikymmentä astetta. On akaasiapuita ja kameleita. Ja paljon aitoja: vauraiden talojen edessä kiviaitoja, köyhien tönöjen edessä oksista kyhättyjä.

Seuraavana aamuna Mahdi ja Suhuur menevät töihin. Me ajamme taksikuski Mohamedin kyydissä keskustaan.

Vuoret reunustavat kaupunkia. Huipuilla on kännykkämas-toja. Nokia tekee itsensä mainosjulisteissa hyvin näkyväksi. Joenuoma kaupungin keskellä on kuivunut. Hanoihin virtaa silti vettä – kolmasosalle kodeista.

Keskustaa koristaa diktaattori Siad Barren joukkojen kolho neuvostohävittäjä, joka pommitti kaupunkia vuonna 1988. Sinä vuonna Hargeisa romuttui lähes täysin.

Taksin etupenkillä istuu aseistettu turvamies. Hotelli tuppaa sellaisen automaattisesti länsimaalaisten asiakkaiden taksiin. Ei täällä silti pelottavalta tunnu. Minareetin kutsujen välissä kuuluu iloinen arabialaisafrikkalainen popmusiikki.

Tuija Pallaste

Helsingin Sanomat Nyt-liite 13.3.2009

Ote artikkelista Hyvä somali ja paha somali

SOMALIA AND SOMALI DIASPORA - WAYS FORWARD

Suomi-Somalia seuran seminaari 14.3.2009

Suomalainen somaliyhteisö käsittää jo kymmenisen tuhatta somalinkielen puhujaa ja myös yhtä monta erityistä kohdetta ja tarinaa kotoutumisesta. Ennen 1990-luvun alun ensimmäistä pakolaisaaltoa, ”somalishokkia”, maassamme asui vain yhden käden sormin laskettava määrä Somaliasta saapuneita maahanmuuttajia.

Kaksikymmentä vuotta myöhemmin Somaliassa yhä jatkuva kriisi on viime vuonna johtanut uuteen Suomeen asti ulottuvaan pakolaisaaltoon ja uuteen hämmennykseen niin viranomaisten kuin suuren yleisönkin parissa.

Suomi-Somalia seura järjesti maaliskuussa Helsingissä seminaarin, jossa keskusteltiin sekä Somalian että somalidiasporan tilanteesta. Kansainvälistä näkökulmaa päivittivät ulkoministerin Afrikan sarven erityisedustajaksi tammikuussa nimitetty kansanedustaja **Pekka Haavisto** ja toimittaja ja runoilija **Abdi-Noor Mohamed**, joka työskennellyään konfliktien vaivaamassa Mogadishussa yli 15 vuoden ajan sai vuosi sitten turvapaikan Ruotsista. Molemmat vetosivat puheenvuorossaan suomensomalien mahdollisuuteen ja kykyyn toimia rauhan puolesta ja sotaa ja eripuraisuutta vastaan. Seuran puheenvuorot käyttivät puheenjohtaja **Batulo Essak**, tutkija **Muddle Suzanne Lilius** ja seuran ensimmäinen puheenjohtaja **Kari Kuuskoski**, joka toimi 1980-luvulla Somalian Punaisen Puolikuun järjestökehitystehtävissä.

Seminaarin jälkimmäisessä osassa valmistellun puheenvuoron käyttivät Vantaan sivistystoimen pitkäaikainen suunnittelija **Arja Sarsama**, tutkija **Sari Sirva**, Maahanmuuttoviraston maa- ja oikeustietoyksikön johtaja **Jaana Vuorio**, Vähemmistövaltuutetun toimiston suunnittelija **Päivi Okuogume** sekä **Abdirizak H. Mohamed** ja **Said Aden**, Suomen Somaliliiton entinen ja nykyinen puheenjohtaja. Kaikki puhujat korostivat hyvän yhteistyön ja somalien oman asiantuntijuuden merkitystä tulevaisuuden monien haasteiden edessä. Viimeiset, mutta sitäkin painavammat puheenvuorot käyttivät ulkoasiainministeriön edustajat.

Ylitarkastaja **Matti Lahtinen** ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksiköstä kertoi Somaliassa toteutettaviin hankkeisiin jaetuista tuista. Kolme ulkoministeriön kumppanuusjärjestöistä, Solidaarisuus (Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö), Suomen Punainen Risti ja World Vision työskentelevät myös Somaliassa. Vuonna 2001 tuettuja hankkeita oli yhteensä kahdeksan (mukaan lukien em. järjestöjen hankkeet) ja tuen määrä alle 300.000 euroa. Vuonna 2005 somalitaustaiset järjestöt verkostoituivat ja aktivoituivat selvästi. Lahtinen totesi, että hanke-esitykset ovat vuosien mukana tulleet realistisemmiksi. Kasvu on ollut tasaista ja kuluvana vuonna tuetaan 26 yksittäistä hanketta lähes

kahdella miljoonalla eurolla. Hakemusten ja tukipäätösten määrää vuosien varrella seuraamalla voidaan nähdä tapahtumien Somaliassa heijastuvan myös järjestöjen toimintaan. Suurin osa hankkeista suuntautuu peruspalvelujen kehittämiseen kuten terveyteen, koulutukseen ja maaseudun kehittämiseen. Lahtinen muistutti, että tukipäätöksiä tehtäessä arvioidaan järjestöjä niiden osaamisen ja vastuullisuuden perusteella, hanke-esityksiä taas niiden relevanssin, vaikuttavuuden ja kestävyuden perusteella. Lopuksi hän muistutti, että Somaliassa kuitenkin tarvitaan ennen kaikkea rauhanomaiset olosuhteet kansakunnan ja yhteiskunnan jälleenrakentamiseksi.

Lähetystöneuvos **Timo Karmakallio** ulkoministeriön humanitaarisesta avun yksiköstä käytti lyhyen puheenvuoron YK:n ajankohtaiseen Somalia-katsaukseen liittyen. Hän kertoi, että YK:n humanitaarisen avun yhteisvetoomuksessa vuodelle 2009 Somalian avuntarve on nousmassa toiselle sijalle Sudanin jälkeen. Pakolaisten tilanne Kenian puolella on erityisen huolestuttava, sillä Dadaabin vanhoille leireille on asetunut yli 270.000 pakolaista alun perin suunnitellun 90.000 asemesta. Karmakallio kertoi edelleen, että Suomi on rahoittanut pitkään mm. Maailman elintarvikeohjelman (WFP) toimintaa Somaliassa, mutta humanitaarisen avun työntekijöiden jouduttua maissa aseellisten hyökkäysten kohteiksi ja merirosvoilun haitatessa kuljetuksia merillä avun perille toimittaminen on ollut entistä vaikeampaa vuonna 2008.

Ulkoministeriö tukee kansainvälistä humanitaarista avustustoimintaa paitsi YK-järjestöjen ja Euroopan unionin komission humanitaarisen avun toimiston ECHOn myös suomalaisten kumppanuusjärjestöjensä (Kirkon Ulkomaanapu, Suomen Punainen Risti ja sen kansainvälinen keskusjärjestö ICRC) kautta. Avustustoiminnan tulosten ja hädän lievittymisen kannalta turvallisuuden lisääntyminen on kuitenkin kaikkialla ensisijainen kysymys, Karmakallio muistutti.

Jälkikirjoitus 1

Seminaarin jälkeisenä maanantaina 16.3.2009 Suomen YK-liitto järjesti yhdessä eduskunnan globaaliryhmän kanssa seminaarin ”Rauha on tahdon asia”, jonka pääpuhujina olivat YK-liiton puheenjohtajan **Jutta Urpilaisen** lisäksi presidentti **Martti Ahtisaari** ja kansanedustaja **Pekka Haavisto**. Urpilainen lainasi seminaaria avatessaan Ahtisaaren sanoja hänen vastaanottaessaan vuoden 2008 Nobelin rauhanpalkinnon: ”Kaikki konfliktit voidaan sovittaa eikä niiden pitkittämiseksi löydy mitään oikeutusta. Emme voi suvaita sitä, että ratkaisemattomat väkivaltaiset konfliktit aiheuttavat vuosikymmenien ajan mittaamattomia inhi-

millisiä kärsimyksiä ja estävät taloudellista ja sosiaalista kehitystä.”

Jutta Urpilainen kertoi myös, että kuluva vuosi on YK:n julistama kansainvälisen sovittelun teemavuosi. Ahtisaari puolestaan mainitsi käyneensä Addis Abebassa keskusteluja Afrikan unionin rauhansovittelijoille järjestetyn seminaarin yhteydessä ja totesi tulevaisuutta koskevien huoltien kasautuvan erityisesti Sudanin ratkaisemattomiin kriiseihin. Somalian osalta hän tokaisi vallitsevan mielenpitoa, että ”somalit kyllä pystyvät hoitamaan itse ongelmansa”.

Jälkikirjoitus 2

Toukokuun puolivälissä ulkoasiainministeriö tiedotti myöntäneensä alkuvuoden humanitaarisen avun varainjaossaan 47 miljoonaa euroa maailman kriiseistä kärsiville. Suomen koko humanitaarisen avun budjetti kuluvalle vuodelle on 73 miljoonaa euroa. Humanitaarisen avun tarkoituksena on ihmishenkien pelastaminen ja inhimillisen kärsimyksen lieventäminen kriisitilanteissa.

Suomen antama humanitaarinen apu perustuu YK-järjestöjen vuosittain julkaisemaan yhteisvetoomukseen, jonka maantieteellinen painopiste on tänäkin vuonna Afrikassa. Sudanissa Darfurin kriisin aiheuttama pakolais-tilanne jatkuu. Somalian kaoottista tilannetta ei ole saatu rauhoitettua. Näihin tarpeisiin ja koko Afrikan Sarven alueelle kohdennetaan apua yli yhdeksän miljoonaa euroa. Kongon demokraattiseen tasavaltaan ja sitä ympäröivään Keski-Afrikkaan apua suunnataan kymmenen miljoonaa euroa, sekä Zimbabween 1,6 miljoonaa euroa. Afrikan ulkopuolisia avustuskohteita ovat Irak, Afganistan ja Pakistan. Miehitetyille Palestiinalaisalueille apua myönnettiin jo alkuvuodesta 4,5 miljoonaa euroa.

Suurimmat avun kanavat ovat YK:n pakolaisjärjestö UNHCR (15 miljoonaa euroa) ja Maailman elintarvikeapujärjestö WFP (6,1 miljoonaa). Yleistukea annetaan YK:n humanitaarisen avun koordinaatioyksikölle OCHA:lle ja YK:n keskitetylle hätäapurahastolle CERF:lle. OCHA:lla on merkittävä rooli avun kansainvälisen koordinaation toteuttamisessa. CERF, jolle myönnetään kuusi miljoonaa euroa, rahoittaa kiireellisiä, esimerkiksi luonnonkatastrofien yhteydessä syntyviä avun ensitarpeita. Suomalaisia avun kanavia lisäksi ovat Suomen Punainen Risti, Kirkon Ulkomaanapu ja Fida International.

Avun tarve Afrikan ja Lähi-Idän konfliktierillä alueilla on huolestuttavan suuri monista kauniista puheista huolimatta.

Maija Kajava

www.formin.fi / www.ochaonline.org

KAUKAINEN RAUHA KANGASTAA VASTAAN

Raija-Leena Punamäki on havainnut hätkähdyttävän puolen sotakokemuksista. Sota ei tuo vain pahinta ihmisessä esiin. Kovat olosuhteet ja kokemukset kehittävät myös uusia voimavaroja.

- Kysyin eräältä palestiinalaisnaiselta, miten hän kokee pommitukset, mielenosoitukset ja ulkonaliikkumiskiellon. Hän kertoi rakastavansa niitä. Haastattelun mielestä vaino vain vahvisti kansallisen asian tärkeyttä.

Punamäki muistuttaa, että lapset ovat lapsia pahimmisakin oloissa. He osaavat hyödyntää luontaisia parantavia prosesseja: unta, leikkiä, fantasiaa. Vanhempien ohella lapset tukeutuvat toisiinsa, sisaruksiin ja koulutovereihin.

Ihmiset, jotka lyödään maahan, nousevat entistä vahvempina. Ei silti voi antaa ihmisten kärsiä sodasta ja siten vahvistua! Traumoja tulee hoitaa, kun keinoja kerran on.

Miltä tuntuu kuunnella sodan oloissa elävien kokemuksia?

- Pahinta on avuttomuuden tunne, häpeä siitä, että sota jatkuu. Jokainen sukupolvi vastaa omista sodistaan. Tunne siitä, että emme pystyneet estämään kauheuksia, on hyvin todellinen jokaiselle sota-alueella työskentelevälle.

Punamäen työuran alkuaikoina esiintyi mielipiteitä, joiden mukaan sodan kokeneet tarvitsivat vain perusedellytykset elämälle voidakseen paremmin. Mielensterveyttä ei nähty perustarpeena. Samaa ajattelua esiintyy runsaasti edelleenkin.

Balkanin sodassa 1990-luvulla asenneilmapiiri oli kuitenkin jo muuttunut. Pidettiin itsestään selvänä, että raakuuksia kokeneet tarvitsevat psykologista apua. Kroatiassa psykologian laitos sanamukaisesti jalkautui kenttätyöhön vuoristoon pakolaisten keskuuteen.

- Trauman ydin on siinä, että ihminen todella tajuaa kuolevansa. Hän lähestyy sitä mahdollisuutta, ettei häntä kohta ole. Se on raju kokemus etenkin lapselle.

Vaikka trauman kokeminen turvallisessa ympäristössä onkin helpompaa kuin turvattomassa, tunnetila on sama. Menetyks, esimerkiksi lapsen kuolema, on aina rikkirepivä kokemus.

Sota on kammottava laboratorio, kuin seuraisi evoluutiota mikroskoopissa.

Heta Muurinen ja Arja Tuusvuori: Kaukainen rauha? Otteita traumapsykologi Raija-Leena Punamäen haastattelusta Yliopisto -lehdessä 4/2009

Tarvitaan poliittista tahtoa

Kun tshadilainen synnytyslääkäri Grace Kodindo, 58, keskustelee suomalaisten naisten kanssa, kysäisee hän, että mahdatteko te tietääkään, kuinka onnekkaita olette. On puhe äitiyskuolleisuudesta, jossa erot eri maiden kesken ovat valtavat.

Kodindo tietää, mistä puhuu, sillä hän on työskennellyt kolme vuosikymmentä erikoislääkärinä Tshadissa sekä pääkaupungissa Ndjamenassa että maaseudulla.

Viimeiset pari vuotta Kodindo on toiminut asiantuntijana New Yorkissa Columbian yliopistossa tehden yhteistyötä Marie Stopes International –järjestön kanssa kriisien ja konfliktien keskellä olevien naisten auttamiseksi seksuaaliterveyteen liittyvissä asioissa.

Eduskunnan väestö- ja kehitysryhmän ja Väestöliiton järjestämässä seminaarissa puhunut Kodindo korostaa, että syyt äitiyskuolemiin on hyvin tiedossa ja sekin tiedetään, mitä pitäisi tehdä. Kaikkein tärkeintä olisi se, että poliittiset päättäjät sitoutuisivat tavoitteeseen ja tunnustaisivat asian tärkeyden.

Tilastot puhuvat omaa, karua kieltään. Kun suomalaisen naisen riski kuolla synnytykseen on 1/8500, on tshadilaisen naisen riski 1/11. Suomessa lapsen syntymä asia, jota odotetaan innokkaasti. Tshadissa ei näin ole. Monet naiset pelkäävät synnytystä – syystäkin – ja raskaana olevasta naisesta sanotaan, että hänellä on toinen jalka haudassa.

”Synnytyslääkäri kohtaa kehitysmaissa paljon sellaisia tapauksia, joita ei juuri koskaan näe länsimaissa. Raskausmyrkytykset esimerkiksi ovat hyvin yleisiä kehitysmaissa, koska äidin tilaa ei seurata riittävästi. Näin monet tapaukset pääsevät kehittymään varsin vakaviksi ennen kuin naiset päätyvät hoitoon, jos pääsevät tai ehtivät sinne ollenkaan”, kuvaa Kodindo.

”Pitkittyneistä synnytyksistä koituu monenlaisia ongelmia. Kohtu voi revetä tai istukka jäädä sisään, mikä voi johtaa kohtalokkaiseen verenvuotoihin ja tulehduksiin. Synnytys saattaa myös aiheuttaa vaurioita, jotka vaikuttavat virtsan tai ulosteen pidätyskykyyn. Jos nainen haisee pahalle, voi mies taas hylätä vaimon, joten fistulasta voi olla vakavat seuraukset.”

Keväällä 2005 BBC teki Grace Kodindon työstä synnytyslääkärinä dokumentin ”Kuolleet äidit eivät itke”, joka näytettiin samana kesänä G8-maiden johtajille. Äitiyskuolleisuuden alentaminen 75 prosentilla vuoteen 2015 mennessä on yksi niistä tavoitteista, joka ei ole lähtenyt toteutumaan tavoitteen mukaisesti.

Riitta Saarinen

Ote global.finland.fi –sivun artikkelista 8.5.2009

Huonoja ja hyviä uutisia

Abdi-Noor Haji Mohamed, somalialaissyntyinen ihmisoikeusaktivisti, filmintekijä, kirjailija ja toimittaja, osallistui Vantaan Nicehearts'in Naistenpäivän juhlaan 10.3.2009. Hän puhui sydäntään lähellä olevista aiheista kuten naisten oikeuksista ja naiseen kohdistuvista uhista perinteiden ja uskonnon ristipaineessa. Hän puhui Somaliasta mutta myös diasporan tilanteesta eri puolella maailmaa. Ajankohtainen keskusteluaihe oli myös toiminta terveydelle haitallisen ja naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia ja fyysistä koskemattomuutta loukkaavan ympärileikkausperinteen poisjuurimiseksi.

Abdi-Noor kertoi hyvin koskettavasti kehitysmaiden perinteisestä syrjinnän kehästä, jossa naiset syntyvät ei-toivottuina eikä heidän kouluttamiseensa panosteta. Pahimmissa tapauksissa tytöt joutuvat 6-7 –vuotiaina ympärileikatuiksi, heidät naitetaan varhain mahdollisesti väkivaltaiseksi osoittautuvaan suhteeseen ja he elävät toisiaan seuraavien synnytysten raskauttamina. Somaliasakin naiset kuitenkin ovat vahvoja ja sitkeitä, huolehtivat perheistään vaikeissakin olosuhteissa, yrittävät ansaita elantoa perheilleen, ylläpitävät vähäistäkin toivoa.

Abdi-Noor kertoi myös hyviä uutisia. Matkustaessaan Afgoissa hän muutama vuosi sitten näki klinikkarakennuksen, jonka seinällä olevassa iso kyltti kertoi suomalais-somalialaisesta yhteistyöstä. Vaikka oli perjantai, islaminuskoisten sunnuntai- ja vapaapäivä, hänelle esiteltiin FinSom-klinikan ja neuvolakeskuksen toimintaa. Kätilöt ja muu henkilökunta hoitivat taitavasti ja antaumuksella työtään päivystävällä ja kaikille avoimella klinikalla. Hän kuvaili Batulo Essakin aloitteesta syntynyttä klinikkaa ainutlaatuisen onnistuneeksi hankkeeksi.

Abdi-Noor jatkoi työtään maailman vaarallisimmaksi paikaksi sanotussa Mogadishussa vuoden 2007 syksyyn asti. Kirjoitustyönsä ohella hän on myös aktiivinen toimija. Kotimaassa hänen perustamansa Community Concern Somalia –järjestö jatkaa edelleen monialaista humanitääristä työtä.

Naistenpäivän iltaan osallistui Vantaalla paikallisia aktiivisia toimijoita mm. UNIFEMistä, Leijonista ja naisverkostosta. Abdi-Noorin alustuksen jälkeen syntyi vilkasta keskustelua ja uusia ajatuksia yhteistyöstä ja kulttuurien välisestä vuoropuhelusta viriteltiin. Naisten tukeminen on kaikkialla paras tapa rakentaa oikeudenmukaisempaa ja turvallisempaa tulevaisuutta.

Maija Kajava

FinSom-klinikan kuulumisia 11. toukokuuta 2009

Afgoissa varmaan sataa ja kadut ovat mutaisia. Somaliassa on sadekausi. Sadekauden aikana talojen seinät murtuvat, niin on aina ollut. Kauden jälkeen seinät voi korjata. Olemme Vantaan Hakunilassa, kaukana sadekausista ja murtuvista seinistä. Haluamme kirjoittaa neuvolapalveluiden merkityksestä konfliktialueella ja työstä FinSom-klinikalla Afgoin kaupungissa, Webi Shabellejoen varrella Somaliassa. Vuodesta 2005 asti toiminnassa ollut Suomen ulkoministeriön tukema klinikka pyrkii tarjoamaan mahdollisimman monelle raskaana olevalle äidille neuvolapalveluita sekä mahdollisuuden synnyttää turvallisesti. Batulo Essak, Afgoin neuvola-hankkeen koordinaattori, on klinikkaan päivittäin yhteydessä, mutta ei itse ole käynyt FinSom-klinikalla vuoden 2006 jälkeen. Päättämme soittaa Afgoihin.

Ensimmäinen yritys jää lyhyeksi. Vastaavan kättilön Haliimo Mohamuudin kännykästä loppuu akku. Batulo soittaa toiseen numeroon ja kysyy, mikä on tilanne. ”Tamikuussa seitsemänkymmentäviisi synnytystä; seitsemänkymmentäneljä lasta syntyi elävänä. Kolmekymmentäkahdeksan poikaa, kolmekymmentä kuusi tyttöä, yhdet kaksoset. Helmikuussa kuusikymmentäyhdeksän synnytystä, kuusikymmentäkaksi syntyi elävänä; kolmekymmentä tyttöä, kolmekymmentäkaksi poikaa. Maaliskuussa viisikymmentäkolme synnytystä, viisikymmentä elävänä. Kaksikymmentäkahdeksan poikaa, kaksikymmentäkaksi tyttöä. Huhtikuussa viisikymmentäviisi synnytystä, viisikymmentäkolme elävänä. Kaksikymmentäseitsemän poikaa, kaksikymmentäkuusi tyttöä. Kaksi kuoli”, ääni toisessa päässä kertoo.

Batulo yrittää kysyä lisää, mutta kättilöllä on kiire, synnytys on käynnissä. Toinen kättilö ei myöskään ehdi puhelimeen, sillä klinikan toisessakin huoneessa synnytetään. Puhelu päättyy. Batulo ei tiedä kuka puhelimeen vastasi. Hän muistaa, että klinikan seinällä on taulu, jolle työntekijät kirjoittavat tiedot synnytyksistä syntymätodistuksia ja terveysseurantaa varten. Kun joku soittaa ja kysyy tilannetta, vastaaja seisoo taulun edessä ja luettelee tiedot.

Soitamme klinikalla työskentelevälle Abdiwali Maxamed Siadille, joka ei ole tänään työvuorossa. ”Hei, minun nimi on Veera, kirjoitamme Batulon kanssa artikkelia, mitä kuuluu?” Linja katkeilee. ”Hyvää kuuluu. Olen täällä Afgoissa, kolmekymmentä kilometriä Mogadishuun. Ihmisiä tulee paljon, aamupäivällä oli taisteluja, sitten rauhoittui, sitten taas taisteluja.” ”Afgoissako? Haloo?” ”Ei, Mogadishussa, me olemme Afgoissa, kolmekymmentä kilometriä Mogadishusta, valmistaudumme siihen, kun ihmisiä taas tulee. Ihan tavallista, mietitään mitä pitää tehdä, kun tulee niitä ihmisiä.

Vettä ja katto, semmoista. Haloo? Kuuletko? Haluatko kysyä jotain?” Hiljaisuus. ”Haloo?” ”Hei, kiitos, en oikeastaan...” ”Haloo?” Puhelu katkeaa. En muista, mitä minulla oli tarkoitus kysyä. Taidamme todellakin olla melko kaukana Afgoista.

Kysyn Batulolta, miksi Abdiwali puhuu sodasta ja siirtolaisista eikä klinikasta. Batulo kertoo, että ihmisiä on muutanut asumaan klinikan ympärille. Jotkut tulivat jo vuonna 2005, kun klinikka perustettiin. Joku järjestö rakensi sinne vessankin, siitä on ehkä kolme vuotta. Klinikan työntekijät käyvät leirissä puhumassa hygieniasta, perhesuunnittelusta ja rokotuksista. Somalian 1990-luvun alun nälänhätä ja viime vuosien valtapoliittinen konfliktitilanne ovat romahduttaneet myös terveydenhuoltojärjestelmän. Näissä oloissa kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen panos on ensiarvoisen tärkeä.

Batulo haluaa tietää, mitkä sairaudet ovat olleet yleisiä viime kuukausina, ja minkä ikäisiä ensisynnyttäjät ovat olleet. Hän soittaa neljänteen numeroon. Aamina Macaaney, FinSom-klinikan ylihoitaja kertoo, että lasten tyypillisimmät sairaudet vaihtelevat vuodenajan mukaan. Sadekauden aikaan on enemmän keuhkoputkentulehduksia ja ripulia, malariaakin. Kun miehillä ei ole työtä, aliravitsemus vaivaa niin naisia, miehiä kuin lapsiakin. Macaaney arvelee, että klinikan lähellä asuvat ensisynnyttäjät ovat nyt 18-20 -vuotiaita. Tämä on parannusta aiempaan nähden. Kun klinikka avattiin vuonna 2005, ensisynnyttäjät olivat 16-17 -vuotiaita. Edelleen muista Afgoin kaupungin osista tulevat ensisynnyttäjät ovat nuorempia. Aamina kertoo, että myös malariaa on vähemmän alueella asuvien keskuudessa kuin kauempaa tulevilla. Alueella toimivien järjestöjen antama terveystarkastus on tuottanut tulosta.

Kättilö, jonka kanssa Batulo aiemmin puhui, soittaa takaisin. Lapsi oli tyttö, syntyi alakautta, kaikki sujui hyvin, 3 kg 700g.

Työ Afgoin FinSom-klinikalla jatkuu, sodittiin tai ei.

Veera Jansa

Ambulanssilentoja ja venepakolaisia

Aamuhölkä rannalla päättyy Lanzaroten lentokentän reunaan. Jään katselemaan nousuun valmistautuvaa lentokonetta. Se ei olekaan tavallinen matkustajakone, vaan ambulanssilento.

Keltainen kone kuljettaa ehkä yhtä matkailijaa tai saarilta eläkepäivien puuhapaikan löytänyttä saamaan parempaa hoitoa Eurooppaan. Mielessä väikkyvät kuvat edellisen illan uutisesta Lanzaroten itärannan lähellä kaatuneesta afrikkalaisveneestä. Siihen ahtautuneista ihmisistä ainakin 19 hukkuu.

Ero kahden todellisuuden välillä on valtava. Afrikka on sadan kilometrin päässä, mutta se ei lomasaaren arkipäivässä juuri näy – muuta kuin rantojen yllä pörräävänä rajavalvonnan helikopterinä.

Tuulta vastaan takaisin puskiessa mietin, millaisen hiilijalanjäljen etelän aurinkorannat kansoittava ikääntyvien eurooppalaisten armeija jättää. Onkohan kukaan laskenut sitä?

Loma-asuntoja viilennetään – tai lämmitetään – sähköllä. Mistä se tulee? Aurinkokeräimiä näkyy residenssien katoilla harvakseltaan. Tuulimyllyjen siivet viuhuvat yhdellä harjanteella.

Lentokoneet rahtaavat meitä matkalaisia viikosta toiseen, vuoden jokainen viikko.

Me jäämme miettimään, kuinka monta lomatikkaa ympäristöomatunto sallii enää tehdä.

Marja-Leena Kultanen
global.finland.fi > blogit > 27.2.2009

YK:n pakolaisjärjestön tietojen mukaan luvattomia maahantuloja siirtyi meriteitse vuonna 2008 eniten Somaliasta Jemeniin (50.000). Muut merkittävät vastaanottajamaat olivat Italia (36.000, pohjois-Afrikasta), Kreikka (15.300, Turkista), Espanja ml. Kanarian saaret (13.400, länsi-Afrikasta) ja Malta (2.700, pohjois-Afrikasta).

www.unhcr.org > All in the same boat: The challenge of mixed migration.

Jouni Kantola: Pitkä matka Eurooppaan, HS Sunnuntailiite 5.4.2009

Heitä myytti mäkeen

Viime viikolla vietettiin Minna Canthin ja tasa-arvon päivää. Katselin liehuvia lippuja ja mietin, miksi puhe tasa-arvosta aiheuttaa minulle aina kiusaantuneen olon.

Siksi tietysti, että puhe on suureksi osaksi soopaa. Himphamppua, toivetta, lumetta.

Mikä tahansa tasa-arvottomuuskeskustelu vesittyy jo noin minuutissa siihen, että joku sanoo: ”Mutta onhan Suomi hyvin tasa-arvoinen maa. Eikö kaikki kuitenkin ole ihan hyvin?” Kysymysmerkistä huolimatta kyseessä ei ole kysymys, koska vastaus on ennalta määrätty.

Ajatus tasa-arvoisesta Suomesta on myytti, jonka vaaliminen estää tasa-arvon toteutumisen. Claude Lévi-Straussin mukaan myytti on kompromissi, tarina, joka ratkaisee ristiriidan. Myytti pelastaa katsojasta tosiasioita silmiin ja estää näkemästä kirkkaasti sitä, miten asiat oikeasti ovat.

Musta mies luuttuaa kuntosalin lattioita – jos on sekä onnekas että taitava siivousalalla. Pankinjohtajaa hänestä ei tule, vaikka hän olisi kuinka taitava myös pankkialalla ja kaksi kertaa terävämpi kuin jalakaprässissä puhkuva pankinjohtaja.

Valkoinen mies kähmii juhlissa joitakuuta rintoja ja menettää työpaikkansa. Mutta hyväeliverkostot ovat voimissaan, ja uusi johtajanpaikka järjestyy tuota pikaa – tarjolla on jopa vaihtoehtoja. Muut työtömät saavat tulla toimeen omin neuvoin.

Kunnan sosiaaliviraston työntekijä saa kuukausipalkkaa 700 euroa vähemmän kuin teknisen viraston palkollinen, jonka koulutus ja työn vaativuus ovat samantasoiset kuin sosiaalityöntekijällä.

Mutta sehän on ihan luonnollista, koska tekniikka on työnä niin paljon hienompaa kuin luuserien hyysääminen. Ja hei, meillä Suomessa naiset sentään saavat käydä töissä! Eikä heidän tarvitse pitää edes burkkaa!

No no, ei nyt sentään liioitella. Tasa-arvomyytin valaisemin kasvoin olemme tässä kohtaa maltillisesti sitä mieltä, että onhan nyt kaikesta huolimatta kivaa, kun musta mies on ylipäättään päässyt töihin, valkoinen mies on saanut erheensä anteeksi ja sosiaalityöntekijä saa tehdä kutsumustyötään. Kuulen jo muutaman lukijan aloittavan: ”Mutta onhan Suomi silti hyvin tasa-arvoinen maa! Eikö kaikki kuitenkin ole keskimäärin ihan . . .”

Ei ole, ei! Tasa-arvo joko on tai ei ole. En tiedä, tuleeko Suomesta koskaan tasa-arvoista yhteiskuntaa, mutta sen tiedän, että varma tapa estää tasa-arvon toteutuminen on pitää silmät kiinni ja hokea, että kaikki on jo riittävän hyvin.

Yhteisö ei luo myyttiä, vaan myytti luo yhteisön. Yhteisö voi silti pinnistellä eroon myytin otteesta. Jos haluamme, että tasa-arvon liputtamiselle on jonain päivänä oikeasti aihetta, ensimmäinen askel on heittää myytti mäkeen.

Johanna Korhonen
Kolumni julkaistu Helsingin Sanomien Kulttuurisivuilla 25.3.2009

Vihreä kasvu on globaali mahdollisuus

Maailmanlaajuisten kriisien ratkomiseksi tarvitaan viherelvytystä, joka ei ole vain talouden henkiin herättelyä vaan kokonaan uuden talouselämän luomista.

Globaalin tasa-arvon osalta taluskriisi on ikään kuin kelloa taaksepäin pyörittävä voima. Samalla kun finanssikriisiin johtanut markkinoiden holtittomuus oli tietynlainen globalisaation tuote, nostettiin Kiinassa monivuotisen voimakkaan talouskasvun avulla satoja miljoonia ihmisiä köyhyydestä. Talouden trendin kääntyessä myös globaalin köyhyyden supistaminen vaikeutuu.

Nyt taluskriisi kurjistaa ennen kaikkea maailman köyhien toimeentuloa entisestään, kun kansainvälinen kauppa hidastuu. Kehittynyt maailma keskittyy omien markkinoidensa tehohengittämiseen. Tämä on luonnollista, mutta on tärkeää edelleen muistaa, että kaikki merkittävät mega-haasteet ovat ennen kaikkea globaaleja luonteeltaan. Tarvitsemme siis globaaleja työkaluja, joilla voimme synnyttää kestävästä talouskasvua ja torjua ilmastonmuutosta.

Taluskriisi on akuutein haasteemme, mutta ilmastonmuutos on sitä pitkäkestoisempi. Euroopan unioni on tehnyt rohkeita päätöksiä päästövähennystavoitteista sekä uusiutuvaan energiaan että energiansäätöön liittyen.

Myös Atlantin toisella puolella on alkamassa toisenlaisen ilmastopolitiikan aikakausi. Nyt on auki niin sanottu "window of opportunity" globaalin ilmastopolitiikan edistämiseksi.

Euroopan unionilla on ainutlaatuinen mahdollisuus yhdistää nyt tavoitteensa työllisyys- ja ilmastopolitiikassa. Olen itse puhunut nuolesta, joka osuisi samalla kahteen maaliin. Tarvitsemme määrätietoisia toimenpiteitä kestävästä kasvun synnyttämiseksi. Tarvitsemme voimakkaita panostuksia vihreään kasvuun.

Kuten taluskriisi, niin myös ilmastonmuutos koettelee voimakkaimmin kehittyviä maita ja kehittyvien maiden kansalaisia. Maanviljelysmaiden jäädessä tulvien alle tai autioituessa heiltä katoaa elinkeino.

Ilmastonmuutoksen torjuminen on globaalin tasa-arvon vahvistamista suojelemalla kehittyvän maailman köyhiä suuremmilta luonnonmullistuksilta.

Tarvitsemme siis viherelvytystä, joka ei ole mittakaavaltaan vain talouden henkiin herättelyä vaan kokonaan uuden talouselämän luomista. Uuden teknologian avulla meidän on mahdollista edetä kohti matalapäästöistä maailmaa.

Talouden rakennemuutos voidaan toteuttaa kestäväällä tavalla, kun pidetään huoli siitä, että noudatamme kestävästä kehityksen periaatteita sekä ekologiselta että inhimilliseltä kannalta tarkasteltuna.

Vihreä kasvu on globaali mahdollisuus luoda parempia elinolosuhteita ja parempia työpaikkoja myös kehittyvien maiden kansalaisille. Niiden kasvaville teollisuudenaloille pitää jatkossa pystyä tarjoamaan yhä päästöttömämpää energiaa.

Talouden kasvu on köyhyyden vähentämisen kannalta välttämätöntä, mutta määrän lisäksi voimme ratkaisevasti vaikuttaa sen laatuun. Tämä on meidän aikamme suuri haaste ja mahdollisuus.

Jutta Urpilainen

Kirjoittaja on SDP:n ja Suomen YK-liiton puheenjohtaja.

Kolumni on alun perin julkaistu Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry:n verkkosivuilla 10.3.2009.

Viljelyä kaupungeissa - keittiökasveja takapihoilta ja joutomailta?

Monissa maailman kasvavissa miljoonakaupungeissa tavallisten ihmisten päivittäinen ravinnon saanti on ongelmallista. Niissä onkin syntynyt kekseliäitä, kestäviä ja elintärkeiksi muodostuneita tapoja viljellä hyötykasveja sekä harjoittaa pienimuotoista karjataloutta.

Ruoantuotannon ja siihen liittyvien globaalien ongelmien myötä pienet yksittäiset makroviljelmät ovat kasvamassa jo laajemmiksi visioiksi. Niissä kaupungit tuottavat suuria määriä ruokaa aurinko- ja tuulivoimaa hyödyntävissä pilvenpiirtäjissä, pystypuutarhoissa ja vaikkapa viherkatoilla. Ennen kuin visiot tulevat todeksi, urbaani ruoantuotanto voi kehittyä ja kasvaa ilmiönä yksilöiden ja yhteisöjen haltuunsa ottamissa välitiloissa ja kaupunkien joutomailta.

Ravinnon hankkiminen lienee minkä tahansa eliölajin merkittävin ja välittömin yhteys ympäröivään luontoon. Hyötykasvien viljely voikin olla intensiivisimpiä luontokokemuksia, joita kaupunkilainen voi asuinympäristössään saada. Vieraantumisen luonnosta tarkoittaa osittain myös vieraantumista ruoasta. Kuitenkin kiinnostus ravinnon alkuperään ja puhtauteen on kasvamassa - kenties yleisen ruoan turvallisuuteen liittyvän huolen vuoksi.

Maatalouden harjoittaminen keskittyy useimmiten kauas kaupungeista ja ruoan reittien piteneminen ja alkuperän hämärtyminen globaalissa mittakaavassa nostaa ekologisemman, lähempänä tuotetun ja tunnistettavamman ruoan kysyntää. Yksi keino päästä ruoan alkulähteille on tuottaa sitä itse.

Monilla hiljattain kaupungistuneilla on tietoa ja kokemusta kasvien kasvatuksesta ja hoidosta. Tieto periytyy usein ajoilta, jolloin he tai heidän vanhempansa asuivat maaseudulla. Sama ilmiö koskee myös maahanmuuttajia ja niitä erilaisia asuinympäristöjä ja ilmastoja, joista he ovat kotoisin. Arvokkaan viljelytiedon tuominen urbaaniin ympäristöön voi edistää ruoan tuotantoa ja saantia kaupungeissa. Niukat maa-alat yhdistettynä tiheään asutukseen tarjoavat sekä mahdollisuuksia että haasteita viljelytekniikoiden kehittelylle ja yhteisöjen työnjaolle. Ylijäämäiset mikromaataloudet voivat toimia kaupungeissa elimellisenä osana myynti- ja jakelukanavia ja näin kehittää kaupunkien omia ruokakulttuureja ja -yhteisöjä.

Helsingissä hyötykasvien viljelyä onkin harjoitettu jo pitkään niin kaupungin omilla puutarhoilla kuin siirtola-puutarhoilla ja -palstoilla. Viljelypaikkojen kysyntä on kuitenkin kasvanut yli tarjonnan ja vuosien odotus palstajonossa saattaaakin tyrehdyttää pyrkimyksiä ja innostusta oman vihannessadon tuottajaksi. Riittävällä tiedolla ja taidolla, ja tietenkin innolla, viljely voi onnistua niin ikkunalaudoilla, parvekkeilla kuin pihoillakin. Kaupunkitilan hyötykäyttö, oman elinympäristönsä haltuunotto ja sen viihtyisyydestä yhdessä huolehtiminen on myös hyvä syy ja motivaatio kaupunkiviljelylle.

Niin kutsutuissa välitiloissa viljeleminen on ilmiö, joka toteutuu jo useissa miljoonakaupungeissa, joissa jokainen neliömetri on arvokasta tilaa. Näissä kaupungeissa on huomattu, että pelkän nurmikon sijaan paikka voi olla hyödyllinen ja tuottava - estetiikasta tinkimättä: näissä paikoissa voidaan kasvattaa yrttejä, porkkanoita ja papuja ja samalla voidaan syventää kaupunkilaisten suhdetta omaan ympäristöönsä kuten myös edistää monitahoisempaa yhteisöl-

lisyyttä. Lontoossa on käynnissä *Capital Growth* niminen hanke, joka tähtää 2012 uuteen viljelypaikkaan kaupungissa vuoteen 2012 mennessä. Pietarissa sen sijaan viljellään kerrostalon katolla. Eläkeläinen Alla Jakovleva Sokol koordinoi kattopuutarhaa jo viidettätoista vuotta yhdeksänkerroksisessa kerrostalossa n. 10 kilometriä etelään Pietarin keskustasta. Katolla kasvatetaan mm. salaattia ja tomaatin taimia sekä kukkia asukastalojen pihuille viihtyisyyttä lisäämään. Vatsantäyteen ja mukava puuhan lisäksi viljely on sosiaalinen ja yhteisöllinen tapahtuma. Alla kertoo, että kepposia tehneet nuoret hyvittivät tekonsa kantamalla turvesäkkejä viljelyksille ja talon asukkaidenvälinen luottamus on kasvanut. Yhteinen puutarhahanke on myös monen asukkaan ylpeyden aihe ja usein satoa tärkeämpää onkin yhdessä tekeminen.

Voisimmeko mekin Helsingissä ja muissa kaupungeissa kuokkia perunoita, kerätä sadon sipuleista tai punajuurista niillä alueilla, joilla olemme tottuneet näkemään nurmikkoja, koristeistutuksia tai vaikka parkkipaikkoja? Miten, missä ja kenen ehdoilla? Dodo ry:n kaupunkiviljelyryhmä hakee vastauksia näihin kysymyksiin tulevana kesänä erilaisten viljelyprojektien kautta. Kokeilemme urbaaneja istutuksia muun muassa asfalttipihoilla, katoilla ja radan varrella. Mukana on myös erilaisia yhteisöjä leikkipuiston lapsista äijänköriläisiin. Hanke on osa Dodo ry:n vuoden teemaa *kaupungit ja ruoka* ja projektin tuloksia esitellään mm. Megapolis 2024 -ympäristöseminaarissa syksyllä 2009.

Päivi Raivio ja Jaakko Lehtonen

Ota yhteyttä jos haluat mukaan rinkiin tai haluat vaikka esitellä kukoistavia parvekeviljelmiäsi! Myös palstaviljelijöiden vinkit ja kokemukset ovat tervetulleita! Kaupunkiviljelmien kasvukautta voi seurata osoitteesta: globalipiknik.wordpress.com/kaupunkiviljelya/. Lisätietoja paivi.raivio@dodo.org

Niin köyhille kuin rikkaillekin

Yhdysvaltain uusi presidenttipari on parhaaseen amerikkalaisen perinteeseen liittyen ollut aloitteellinen paitsi kansainvälisessä ja kotimaisessa politiikassa myös todellisella kotirintamalla. Michelle Obama vietti Valkoisen Talon henkilökunnan ja nuorten koululaisten kanssa riemukkaan päivän perustamalla keittiöpuutarhan talon kuuluisille ruohokentille. Hän lupasi, että puutarhan tuotteista saavat nauttia niin talon oma väki kuin arvovieraatkin.

Lähiviljelyn aate, oma tupa ja perunamaa, on ikivanha ja tuttu – välitilaviljely, omavaraisuus tai ekologia vain uusia tapoja ilmaista samaa perustarvetta, ruokaturvaa. Köyhimmässä majassakin tai syrjäisimmässä kylässäkin voidaan innostua omasta kasvimaasta. Usein tarvitaan vain hyvä aloite, innostusta ja vähän kärsivällisyyttä.

Kenialainen Wangari Maathai perusti vuonna 1977 Vihereän vyöhykkeen liikkeen, jonka tavoitteena globaalilla tasolla on puita istuttamalla hillitä ilmastonmuutosta, lähempänä luoda suoja ja viihtyisyyttä. Erityisesti kuivuuden uhkaamilla alueilla istutuksilla voidaan ehkäistä maanpinnan eroosiota, hiekkadyynien leviämistä ja aavikoitumista.

Somaliassa perustettiin suomalais-somalialaisen tuberkuloosiyhteistyön aikana 1980-luvulla sairaaloihin keittiöpuutarhoja monipuolistamaan potilaiden muutoin varsin niukkaa ja yksipuolista ruokavaliota. Somaliassa ilmasto-olosuhteet määräävät kuitenkin ja vesivarat ovat vähissä. Kuivuus on vakava uhka osassa maata tänäänkin samaan aikaan kun runsaat sateet ja jokien tulvinta aiheuttavat muualla ongelmia.

Liikuttavinta ja ajatuksia herättävintä lukemista on viime vuosina tarjonnut uutisartikkeli sodan raunioittaman Bagdadin asukkaiden pienoistalviljelmistä teiden välikaistoilla.

Yksinkertainen on kaunista, ja joskus sydämellä näkee hyvin lähellekin.

Maija Kajava

TUBERKULOOSI ON EDELLEEN VAKAVA MAAILMANLAAJUINEN EPIDEMIA

Tuberkuloosi on tuhansia vuosia tunnettu sairaus, jota nykyaikana osataan sekä hoitaa tehokkaasti ja taloudellisesti että ennaltaehkäistä. Se viihtyy kuitenkin siellä missä on puutetta kaikesta ja terveydenhoitopalvelut vajaavaiset. Lääketieteellinen aikakauslehti The Lancet kommentoi huhtikuussa Maailman terveysjärjestön WHO:n tuoreimman tuberkuloosiraportin 'Global Tuberculosis Control 2009' olevan synkkää luettavaa.

Vuosittain tuberkuloosiin sairastuu noin 9 miljoonaa ihmistä, joista puolet Aasiassa ja kolmannes Afrikassa. Hoitamattomana sairaus voi johtaa kuolemaan. Tuberkuloosiin kuoli vuonna 2007 1,7 miljoonaa ihmistä. Vaikka sairastuvuus kaiken kaikkiaan on hiljalleen laskusuunnassa, ollaan kaukana yhteisesti asetetusta vuosituhatavoitteesta, sairastuneiden määrän puolittamisesta vuoteen 2015 mennessä.

Tuberkuloosi on edelleenkin vakava ja melko helposti tarttuva bakteerisairaus, jonka voittokulun katkaiseminen edellyttää riittäviä terveyspalveluita, sairastuneiden varhaista tunnistamista ja hoidon pikaista käynnistämistä. Antibioottihoidon käytetään useita lääkevalmisteita rinnakkain ja lyhimmilläänkin hoitajaksot ovat kuukausien mittaisia. Yhteistyö ja luottamus potilaan ja terveydenhuoltohenkilökunnan kesken on olennaisen tärkeää. Epäonnistuneet ja keskeytyneet hoidot merkitsevät lääkkeille vastustuskykyisten bakteerikantojen leviämistä ja huonompaa hoidettavuutta.

Vaikeissa ja puutteellisissa olosuhteissa lisääntyvien monille lääkkeille vastustuskykyisten tautimuotojen rinnalle on ilmaantunut uusi uhkakuva. Viime vuosikymmeninä uudet viruslääkkeet ovat muuttaneet HIV-infektion teollistuneissa maissa ja osassa kehitysmaitakin hoidettavissa, vaikkei parannettavissa olevaksi krooniseksi sairaudeksi, mutta yht'aikaiset HIV- ja tuberkuloosi-infektioit ovat vaarallinen yhdistelmä ja tuberkuloosi on yleisin kuollisy HIV/AIDS -potilailla.

Huhtikuussa Kiinassa järjestetty ministeritason asiantuntijakokous sitoutui tukemaan tehostettua maailmanlaajuisia tuberkuloosinvastustamistyötä ja hoito-ohjelmien kehittämistä. WHO:n pääjohtajan Margaret Chanin sanoman mukaan tarvitaan laaja korkean tason poliittinen sitoumus, sillä lääkeresistentti tuberkuloosiepidemia on useimmille kansallisille toimintaohjelmille liian suuri haaste.

Tuberkuloosi oli suuri vitsaus Suomessa ennen nykyaikaisten tuberkuloosilääkkeiden tuloa. Kehitysmaissa se on edelleen yksi merkittävimmistä kansanterveysongelmista.

Suomalais-somalialainen tuberkuloosityö jatkuu Somaliassa

Somalian sisällissota tuhosi lähes koko maan kattavan tuberkuloosiohjelman, joka oli rakennettu yhteistyössä suomalaisten asiantuntijoiden kanssa maiden kahdenvälisen kehitysyhteistyön puitteissa. Taudin esiintyvyys on yli 20 vuotta jatkuneiden levottomuuksien aikana lisääntynyt merkittävästi, ja terveydenhoito on hajanaisen yksityisen järjestelmän ja ulkomaisten järjestöjen varassa. Keskushallinnon puuttuessa WHO ja muut järjestöt koordinoivat tuberkuloosiohjelmaa, jota Global Fund –rahasto tukee merkittävästi.

Lääkärin sosiaalinen vastuu (LSV) käynnisti Mogadishussa vuonna 2006 hankkeen, joka tukee Somalian tuberkuloosiohjelmien jälleenrakentamista. Hankkeessa mm. koulutetaan laboratoriohenkilökuntaa ja luodaan pohja koko maan kattavalle tuberkuloosilaboratorioverkostolle. Päämääränä on tehostaa tuberkuloosipotilaiden hoitoa ja näin pyrkiä saamaan yhä laajeneva epidemia hallintaan.

Maailman terveysjärjestön WHO:n aloitteesta LSV perusti Mogadishuun laboratorion, joka ainoana koko maassa teki vaativia tuberkuloosiviljelyjä ja selvitti bakteerikantojen lääkeherkkyyksiä. Laboratorio toimi Suomi-Somalia seuran vuonna 2004 käynnistämän FinSoma-klinikan yhteydessä. Klinikalla on hoidettu vuosittain satoja potilaita WHO:n ohjeiden mukaisella valvotulla DOTS-ohjelmalla.

Vuonna 2007 turvallisuustilanne heikkeni vakavasti Mogadishussa ja LSV:n vastuulle siirtyneen klinikan toimintaa on jatkettu paikallisin voimin ikään kuin säästöliekillä. Vuoden 2008 aikana laboratoriotoiminnan kehittämishankkeen toimintasuunnitelmaa sopeutettiin uusiin olosuhteisiin ja hankkeen asiantuntijalääkärinä toimiva lääkäri Ahmed Guled harjoitti jatko-opintoja ja työskenteli Nairobissa KEMRI:ssä. Hankkeen yhdistetty erikoislaboratorio ja koulutuskeskus on valmistumassa Hargeisassa. Rakennusurakan rahoittaa Global Fund ja LSV kantaa vastuun toiminnoista. Ensimmäiseen koulutusjaksoon vuonna 2009 osallistui viisi laboratorioteknikkaa ja yksi lääkäri, kaksi heistä Mogadishusta, neljä Hargeisasta. Ensi vaiheessa keskitytään bakteeriviljelyihin ja läheitejärjestelmän luomiseen. Lääkeherkkyyksimääritysten täysimääräinen aloittaminen edellyttää hoitojärjestelmän saattamista vastaamaan uusiin tarpeisiin.

LSV on solminut yhteistyösopimukset Somalimaan terveysministeriön ja World Visionin kanssa. Jälkimmäinen hallinnoi Global Fundin tukea Somaliaan. Lisäksi on osallistuttu kansainvälisen koordinaatioryhmän kokouksiin Nairobissa. WHO on päättänyt koko Somaliaa koskevan lääkeresistenssitutkimuksen suorittamisesta. LSV tulee vastaamaan ensi vuodesta alkaen tuberkuloosihoito-ohjelmassa tarvittavista lääkeherkkyyselvityksistä Somalimaan osalta.

Hankkeen koordinaattorina toimii lääkäri Simo Granat ja sen asiantuntijana on suomalais-somalialaisessa yhteistyöhankkeessa koko 1980-luvun vastuutehtävissä toiminut suomalainen lääkäri Ahmed Y. Guled, joka valmisteleo Somalian lääkeresistenssitilanteesta väitöskirjaa. Ensimmäisen pienimuotoisen pilottitutkimuksen mukaan tilanne Mogadishussa näyttäisi olevan huolestuttava, mutta toisaalta hoitotulosten ollessa odotusten mukaisia, tarvitaan lisäselvityksiä.

Tutkittua tietoa

Somalimaassa on tuberkuloosityötä voitu jatkaa rauhallisemmissa olosuhteissa jo 1990-luvun puolivälistä alkaen. Suomalais-somalialaisessa yhteistyössä jo 1980-luvulla ansioitunut suomalainen lääkäri Ahmed Omar Askar on työskennellyt Boramassa jo vuodesta 2000 lähtien ja päi-vätyönsä ohessa hän on tehnyt tutkimusta tuberkuloosi- ja HIV-infektioiden yhteisesiintymisestä. Tutkimusaineisto on kerätty Boramassa ja Hargeisassa vuosina 2003-2004. Tutkimuksessa selvitettiin immuunikatoviruksen (HIV) yleisyyttä tuberkuloosipotilailla Somalimaassa ja arvioitiin HIV-infektion vaikutusta taudinkulkuun. HIV-potilaiden tuberkuloosi on terveydenhuollolle erityinen haaste, sillä hoitotulokset ovat huonompia kuin muilla potilailla. HIV-tilanne Somalimaassa on kuitenkin selvästi parempi kuin muualla Afrikassa ja siksi on edelleen tarpeen tehostaa valistusta ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Ahmed Omar Askarin väitöskirja tarkastettiin joulukuussa Tampereen yliopiston terveystieteen laitoksella.

Maija Kajava

Lisätietoja

www.who.int > Global Tuberculosis Control 2009

www.emro.who.int/somalia

www.stoptb.org

www.lsv.fi

<http://acta.uta.fi> > Ahmed Haji Omar Askar

MEDIAKOULUTUSTA NAISILLE

Nasib -Naisten mediakoulutushanke Somaliassa on Shiffa ry:n koordinoima kehitysyhteistyöhanke jota rahoittaa pääasiallisesti Suomen ulkoministeriö. Hankkeen ensimmäinen vaihe alkoi 2007 ja on kolmevuotinen. Tavoitteena on opettaa kansalaisviestintää monin eri tavoin. Koulutusosiot ovat mm. painetun median luominen, dokumenttielokuvien ja radio-ohjelmien tuottaminen Somaliassa. Ensimmäisinä vuosina on opeteltu muutamana viikon pituisissa jaksoissa Hargeisassa, Somaliassa, mm. sarjakuvien käyttöä ja kuvallista viestintää. Kouluttajina toimivat hankkeen suomalaiset koordinaattorit Shukri Omar ja Kristiina Tuura sekä vierailijat Warda Ahmed ja Mia Waire.

Maaliskuussa 2008 Nasib-koulutuksen tavoitteena oli opettaa aikakauslehdien valmistusta yksinkertaisin menetelmin myös eteläisen Somalian vielä vaikeissa olosuhteissa. Kahden ja puolen viikon aikana valmistuikin Somalian historian ensimmäinen naisten toimittama aikakauslehti, joka sai nimekseen AMAN-MAGAZINE. Osa opiskelijoista tuli vielä rauhattomasta Mogadishusta, osa Somalimaan aktiivisista naisjärjestöistä.

Huhtikuussa 2009 Kristiina Tuura ja Shukri Omar kouluttivat Nasib-hankkeen opettajia ja oppilaita videoilmallisen teknisissä ja sisällöllisissä taidoissa. Lisäksi Hargeisassa haluttiin luoda yhteyksiä paikallisiin median ja kulttuurin parissa toimiviin järjestöihin.

Viisi Nasib-hankkeen opettajaa ja opiskelijaa sai koulutusta videotyön alkeissa. Lisäksi koulutusta seurasi osa-aikaisesti kaksi SOCSA-järjestön työntekijää. Koulutuksen aikana korostettiin videon yhteisöllistä käyttöä ja valmistettiin useita lyhyitä ohjelmia. Suunnitelman mukaisesti koulutuksessa käytettiin hyvin yksinkertaista kameratekniikkaa ja kiinnitettiin huomio asiasisältöön. Tähän koulutettavilla olikin hyvät valmiudet, sillä perustana heillä oli jo radio- ja lehtityön alkeet ja kokemus yli vuoden ajalta. He tuottavat myös edelleen radio-ohjelmia ja Aman-lehteä. Kokemus radio-ohjelmien editoinnista näkyi video-editoinnin teknisessä oppimisessä, mutta sisällöllinen editointi ja koko elokuvakerronnan tradition ymmärtäminen vaativat vielä paljon harjoitusta. Kurssin aikana tuotettiin neljä lyhyttä, oppilaiden kokonaan itse suunnittelemaa video-ohjelmaa.

Seuraava koulutus järjestetään loppuvuonna, silloin voidaan jatkaa sekä teknisesti vaativammalla kameralla että monimutkaisemmilla kerrontarakenteilla. Somaliassa kuvallisella viestinnällä on lyhyt historia ja omaa tuotantoa on hyvin rajoitetusti. Tiedon välittäjänä internet on nopeasti valloittanut median ja osaaville toimittajille on paikallinen, kotimainen kuin kansainvälinenkin tilaus.

Shukri Omar
www.shiffa.fi

TURMIOLLISTA KEHITYSAPUA

Tansanialainen kollega työskentelee uutispäällikkönä maan suurimmassa päivälehdessä. Hän on arvostettu journalisti, taaitava työssään ja merkittävä mielipidevaikuttaja maassa. Hän tuntee politiikan sisäpiirit ja on ollut mukana paljastamassa useita maan politiikkaa ravistaneita korruptioskandaaleja. Myös palkka on paikallisen toimittajakunnan parhaita.

Mutta joka kerta tavatessamme mies kertoo hakevansa työtä jostakin lukuisista Tansaniassa toimivista ulkomaisista kansalaisjärjestöistä.

Ulkomaisen järjestön työntekijänä pääsisi matkustamaan enemmän ja palkka olisi hiukan suurempi, vaikka työ määrä olisi varmasti vähäisempi kuin maan johtavan päivälehdessä uutishuoneessa.

En ole koskaan oikein ymmärtänyt tansanialaisen kollegan ajatuksenjuoksua, mutta tunnistin oireet, kun vastikään luin sambialaisen taloustutkijan Dambisa Moyon kirjoittaman kirjan *Dead Aid* ("Kuollut kehitysapu").

Dambisa Moyon teos on saanut näyttävästi julkisuutta länsimaiden medioissa. Talouslehti *Financial Times* helmikuussa Dambisa Moyosta kokosivun haastattelun, ja vapun alla yhdysvaltalainen *Time*-lehti listasi hänet maailman sadan vaikutusvaltaisimman henkilön joukkoon. Tähän päivään mennessä tämä sambialaisnainen on vierailut ainakin kuusi kertaa Britannian yleisradion BBC:n eri kanavien keskusteluohjelmissa.

Dambisa Moyo on maailman huippuyliopistoista Harvardista ja Oxfordista valmistunut taloustieteen tohtori. Hän on työskennellyt konsulttina Maailmanpankissa ja viimeksi kahdeksan vuotta kansainvälisten velkapääomamarkkinoiden asiantuntijana sijoitusyhtiö Goldman Sachsissa.

Moyon kirjan teesi on pelkistettynä se, että kehitysapu on turmiollista avunsaajamaiden kansantaloudelle ja pitäisi lopettaa.

Sambialainen taloustutkija ei ole toki ensimmäinen kolmannen maailman maasta kotoisin oleva kehitysavun kriitikko. Kehitysapua on arvosteltu 60-luvulta lähtien ainakin siitä, että se luo riippuvuutta ja synnyttää korruptiota ja voi usein olla tuhoisaa ympäristölle, paikallisyhteisöille ja perinteisille elinkeinoille.

Dambisa Moyon näkökulma on kuitenkin puhtaasti ekonomistinen: kehitysapu ei johda talouskasvuun eikä vähennä köyhyyttä.

Rikkaista maista on sitten 60-luvun alun siirretty köyhiin maihin kehitysapuna yli kaksi biljoonaa dollaria – ja suurin

osa siitä nimenomaan Afrikkaan. Moyon mielestä useimmissa Afrikan maissa mittava kehitysapu on itse asiassa ollut keskeisenä syynä dramaattiseen köyhyyteen.

Kun Moyon omassa kotimaassa Sambiassa vielä 60-luvun lopulla useimmat talousindikaattorit osoittivat nousujohteisuutta, vain vuosikymmen myöhemmin maa oli taloudellisesti raunioina.

New Yorkin yliopiston taloustieteen professori Bill Easterly on arvioinut, että mikäliambia olisi käyttänyt investointeihin kaiken 60-luvulta asti saamansa kehitysavun, maan bruttokansantuote olisi ollut 90-luvun alussa 20 000 dollaria asukasta kohti, eli Puolan tai Liettuan nykyisen tulotason verran.

Mutta todellisuudessa Sambian kansantuote asukasta kohti oli vuonna 1990 alle 500 dollaria, eli vähemmän kuin vuonna 1960.

"Ulkomailta tullut kehitysapu pönkittää korruptoituneita hallituksia tehden kaupallisista investoinneista vähemmän houkuttelevia. Investointien vähäisyys heikentää talouskasvua, mikä puolestaan johtaa työttömyyteen ja köyhyyden lisääntymiseen. Köyhyyden määrän kasvaessa avunantajat antavat lisää kehitysapua, joka vain kiihdyttää köyhyyden kierrettä", Dambisa Moyo kirjoittaa.

Kehitysavun ympärille on kuitenkin vuosikymmenten saatossa rakennettu valtavia instituutioita. Moyo laskeskelee, että Maailmanpankissa yksinään on kymmenen tuhatta työntekijää, YK-järjestöjen palkkalistoilla on karkeasti saman verran ihmisiä, ja kaikki kansalaisjärjestöt ja hallitusten kehitysapuvirastot mukaan luettuna kehitysavun piirissä työskentelee noin puoli miljoonaa ihmistä, joiden tehtävänä on pitää huoli siitä, että kehitysyhteistyömäärärahoille on käyttöä.

Kehitysavun konkreettisia kielteisiä vaikutuksia selostaessaan Moyo toteaa, että avun vastaanottajamaissa Afrikassa ei ole toistaiseksi olemassa varsinaista keskiluokkaa, joka maksaisi veroja ja voisi sen myötä edellyttää hallitukselta korkeatasoisia julkisia palveluja. Hallitukset voivat puolestaan viis veisata kansalaisistaan, sillä sehän ei ole näille ikään kuin mitään velkaa. Tärkeämpää on miellyttää niitä, jotka maksavat rahaa, eli ulkomaisia avunantajia.

Tämä johtaa Moyon mukaan vakavaan luottamuspuolaan yhteiskunnassa. Kun investoinnit ovat epävarmoja, koulutetuin väestönosa hakeutuu mieluiten ulkomaisten avustajajärjestöjen parempipalkkisiin töihin.

Dambisa Moyo ehdottaa, että kehitysavun sijasta Afrikan tulisi pyrkiä lisäämään entisestään kaupankäyntiä Kiinan kanssa. Kaupan esteistä olisi päästävä eroon Afrikan maiden välillä, ja vapaakaupan nimissä Afrikan maiden pitäisi vaatia EU:ta ja Yhdysvaltoja luopumaan omista maataloustukiaisistaan.

Moyo kannattaa mikroluottoja ja niin sanottuja köyhien pankkeja. Kaikkein köyhimmälläkin kansanosalla on säästöjä, jotka tulisi saada investoitua tuottavaan työhön. Perulainen ekonomisti Hernando de Soto on arvioinut, että Aasian ja Afrikan köyhien yhteenlaskettujen säästöjen arvo on 40 kertaa enemmän kuin koko maailman kehitysavun määrä viimeisen 50 vuoden aikana.

Dambisa Moyo esittää kaiken kehitysavun lopettamista Afrikassa viiden vuoden siirtymäjaksolla. Sambialaistutkija muistuttaa, että vielä 30 vuotta sitten Afrikan maat Malawi, Burundi ja Burkina Faso olivat rikkaampia kuin Kiina.

”Mikäli monet Aasian maat ovat onnistuneet kehittymään ilman kehitysapua, se on mahdollista myös Afrikassa.”

Peik Johansson

Peik Johansson on kirjailija, journalisti ja yksi KOORin perustajista 1995

Kolumni on julkaistu aiemmin KU Viikkolehdessä 8.5.2009

www.peik.fi

Afrikan tähteä etsimässä

Halosen Afrikan-matkan timantti on Liberiassa järjestettävä naisjohtajuuskonferenssi. Konferenssin keskeinen sisältö on, että naiset tulee huomioida, mietitään sitten ratkaisuja ilmastonmuutos-, turvallisuus- tai maahanmuuttokysymyksiin.

Halonen ajaa YK:n päätöslauselma 1325:n toimeenpano-ohjelmaa. Päätöslauselma 1325 vaatii naisten roolin vahvistamista konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhanprosesseissa. Useissa maissa naiset jätetään rauhankeskustelujen ulkopuolelle. Puolet paikallisesta väestöstä jätetään siis huomioimatta.

”Eikä naisten huomioiminen rauhanprosesseissa ole vain oikein naisille, vaan todellinen avain yhteiskunnan parantamiselle”, Halonen sanoo puheessaan.

Konferenssi järjestetään urheilustadionilla, johon porottaa kuuma aurinko. Stadionin nurmikenttä on katettu bambuilla ja muilla lehvillä. Pieni lava täyttyy kuvaajista, kun Liberian presidentti Ellen Johnson-Sirleaf ja Tarja Halonen ohjataan eturiviin istumaan. Ohjelma voi alkaa.

Suomessa Halosen Liberian-kokouksen puheesta nousee uutiseksi vaatimus luokitella raiskaukset sota-aseiksi.

”Konfliktitilanteet ovat usein vaikeimpia juuri naisille ja lapsille. Heidän ihmisoikeuksiaan ei usein kunnioiteta. Naisia ja nuoria tyttöjä raiskataan. Systemaattinen raiskaus on yksi tuhoavimmista sota-aseista”, presidentti toteaa.

Eri viralliset tahot arvioivat, että liberialaisista naisista 60–75 prosenttia on raiskattu sodan aikana ja sen jälkeen.

Halonen päättää innostavan puheensa naisvoimaa kohottavaan huudahdukseen: ”We can, we will – let’s do it!”

Ajattelen, että mahtavaa. Tätä on kaivattu: korkean tason girl poweria.

Muutamaa tuntia myöhemmin yleisö katsoo yhä videoituja tervehdyksiä naispääministereiltä ja muilta merkkihenkilöiltä. Kokouksen mielekkyys alkaa tuntua triviaalilta. Adjutantit ja avustajat kantavat kaikkialla tarpeellista määrää vettä ja toivon mukaan muita piristeitä presidentille, jotka lehväkatoksen alla ovat varmasti tarpeen.

Halonen ei voi karata stadionilta, mutta minä voin.

Toisen suomalaistoimittajan kanssa kipitämme nälkäisinä stadionin ulkopuolelle, jossa on esillä eri liberialaisia järjestöjä, käsityötuotteita ja makupaloja. Tai niin me luulemme. Lopputulos on, että puputan pussillisen popcornia ja juon yhden Heineken-oluen ja yhden Coca-colan. Eettisesti kestävämpiä paikallisia juomia emme löydä teltaista.

Ote Hannele Huhtalan kirjoituksesta Afrikan tähti, Voima 3/2009
Presidentti Tarja Halonen vieraili Senegalissa, Liberiassa, Nigeriassa ja Beninissä 3.-12. maaliskuuta 2009

Horn of Africa crisis report

Many parts of the Horn of Africa (HOA) continue to suffer under a precarious security situation coupled with susceptibility to harsh climatic conditions. Sporadic violence and prolonged drought conditions continue to strain the coping mechanisms of millions of people in the region. An estimated 19.8 million people are in need of emergency assistance in the HOA. The humanitarian situation remains critical in parts of Ethiopia, Somalia and Kenya.

High or extreme food insecurity remains a concern in lowland pastoral and agro-pastoral areas of central and southern Somalia, Djibouti, southeastern Ethiopia, most northern districts of Kenya and the Karamoja region of Uganda

Despite the near to normal October to December 2008 rains, food security in these countries is not expected to improve significantly from January to March 2009 due to, among other factors, significant asset losses, including the death of livestock, and increased food prices. By contrast, food security in most of the region's cropping highlands has gradually improved over 2008 due to near-normal March to May and July to September rains.

The impact of these trends further presents severe implications for an estimated 15 to 18 million pastoralists within the HOA, perceived as among the most vulnerable of the affected groups. Livestock diseases have compounded pastoralists' plight, as has continued cattle rustling across the borders of Kenya, Ethiopia, Sudan and Uganda. Cross-border clashes have had a profound impact on the food production and nutritional campaigns in affected areas.

Renewed conflicts and insecurity have further led to increased population movements in the HOA region. As of December 2008, total internal displacement in Kenya, Somalia, and Ethiopia is estimated at 2.74 million, of which 1.3 million IDPs have been registered in Somalia.

On the other hand, an estimated 50,000 Somali refugees have sought asylum in Kenya, Eritrea, Ethiopia and Djibouti during the last half of 2008. Ensuring regular access to the most affected areas and population, and guaranteeing acceptable conditions for effective humanitarian action remains a huge challenge. Safety and security for humanitarian workers continues to be an issue of profound concern in the region.

While existing sectoral humanitarian interventions have facilitated positive progress in some sectors, there still remains a large gap in terms of ensuring a linkage between early warning, emergency response and early recovery and development work in the HOA region.

The global financial crisis is of particular concern as its impact may reach African countries more significantly in the coming months. The funding of emergency programmes and level of resources for response may also be impacted

by governments' strained resources. There is growing pressure on funding and resource allocation within the HOA. To date a total of USD 1.2 billion shortfall (1.246, 300 million metric tons) for food alone is anticipated for 2009 according to WFP.

A sustained aid and recovery effort until at least mid-2009 appears necessary; in particular in pastoral and agro-pastoral areas where specific interventions are required to assist pastoralists recover from significant losses of cattle.

Executive Summary of the report produced a Regional Humanitarian Partnership multiagency team coordinated by UN-OCHA
www.reliefweb.int 6.2.2009 www.irinnews.org ochaonline.un.org

Disaster risk increasing

The risk of disaster worldwide is increasing, says a new UN report. Climate change, environmental degradation and badly planned urban development more likely to affect populations around the world. The report warns that millions of lives are in jeopardy because proper risk assessment is rarely carried out, particularly in developing countries.

The UN says money spent on risk reduction is a cost-effective way to reduce deaths and injuries.

The Asian tsunami of 2004, or last year's earthquake in China are natural phenomenon which can't be prevented. But the Global Assessment on Disaster Risk Reduction says there is a lot we can do to reduce our own risk - the problem is, we aren't doing it.

We already know that climate change means more extreme weather events - but the UN's Assistant Secretary General Margareta Wahlstrom says most countries have failed to look at how that will affect their own towns and cities.

"We don't know enough of the impact of climate change at local level," she explained.

"We know a lot about the global parameters but how it is going to play out in local communities, we don't have enough research, knowledge and scientific basis for that yet."

The report highlights some staggering differences in risk assessment and reduction between rich and poor countries. Japan and the Philippines for example have equal exposure to tropical cyclones - but for every one death in Japan, 17 people die in the Philippines.

This report is aimed not at the emergency services, but at governments and their planning and finance ministers.

The UN says spending money on risk reduction is a good investment - while loss of life, property and livelihoods is very costly.

Imogen Foulkes
BBC News, Geneva 16.5.2009

K'naan In my old home

So yeah basically alot of people ask me how life was then... so here it is

*My old home smelled of good birth.
Boiled red beans kernel oil and hand me down poetry.
It's brick white washed walls widowed by first paint.
The tin roof top humming songs of promise while time
is locked into demonic rhythm with the leaves.
The trees had the wind hugging them, loving them a
torturous love.
Bugging wind, it was over and done. The round
cemented pot kept the rain drops cool.*

*Neighbors and dwellers spatter in the pool.
Kids playing football with a sandy sock.
We had what we got and it wasn't a lot.
No one knew they were poor. We were all innocent to
greed's judgment.
The country was combusting with life like a long hiber-
nating volcano
with a long tale of success like J-Lo.*

*Farmers, fishers, fighters, even fools had a place in
production.
The coastal line was the place of seduction, the coral
reefs make you daze in reflections
the women walked with grace and perfection.
And we just knew we were war be us to nothing war bid
us to. We were glorious boom.*

*Then one day it came spoiled the parade like rain, like
oil in a flame it pained
the heart attack sudden, harder than eleven
Harder than a punch in the womb
Harder than the lunch you consume for us
Yeah, the cancerous fuel more loss
Men who made killing hoagies selling proud folly like
healthy livestock
It made tides rock with a diligent mock
Confused are the people infusing the evil
Profess to reject like jews in the sequel so weird
They came in the morning with a warning or without
The herding was a burden only certain was doubt
A mythical tale no soul knows well
Liberty went to hell, freedom core for shells
Fierce was the blow keep your ears to the shore
it appears Orwell was right in '84
half baked bother killed mother in the store
with all of us watching we didn't love her anymore
my poor mother was my old home.*

*Goodwill is looted In my old home
Religion is burnt down In my old home
Kindness is shackled In my old home
Justice has been raped In my old home
Murderers hold posts In my old home
The land vomits ghosts In my old home*

*We got pistols with eyes, corruption and lies
trusted snakes and death without brakes
Suspicious newborns live in our horn
Used to the pain rack bodies not grain
Chop limbs not trees spread lives not wealth
Seek vengeance not truth the craziest youth
Most pain not plants nigger fuck your plans
Bandits are leaders there In my old home
Rumors are law In my old home
Sedatives are faith In my old home
Rapers are praised In my old home
Demons dress well In my old home
Infants are nailed In my old home
Spirits are jailed In my old home
Grudges grow tails In my old home*

*Our roads have seen electric hate and
Our women labor beneath stubborn fate
Our farms produce guilty grub and
Our kids depend on shifty luck.
See our news is life for death is old.
So don't blame me for truth I've told.*

*Goodwill is looted In my old home
Religion is burnt down In my old home
Kindness is shackled In my old home
Justice has been raped In my old home
Murderers hold posts In my old home
The land vomits ghosts In my old home*

*Kanadalainen maailmanmusiikin esittäjä ja hiphopmuusikko
K'naan on syntynyt ja asunut ensimmäiset 13 ikävuottaan
Somaliassa. Hänen kolmas omista lauluista koostuva
levynsä Troubadour on julkaistu toukokuussa 2009.
Lisätietoja www.knaanmusic.com,*

Somaliland facing elections

In the lead up to, during and after the upcoming presidential and local elections, scheduled for 2009, both the Government of Somaliland and the international community should pay greater attention to the overall human rights situation in Somaliland and consider ways to protect human rights.

Amnesty International delegates travelled to Hargeisa, capital of the self-declared Republic of Somaliland, in December 2007. They collected information on human rights violations in Somaliland, and interviewed displaced persons from southern and central Somalia. Amnesty International has continued to monitor and document the human rights situation. This report offers recommendations to improve the respect, protection and promotion of human rights in Somaliland.

For more than a decade the Government of Somaliland has maintained relative stability throughout the territory it controls. It has carried out local, parliamentary and presidential elections, while serious violations of human rights and humanitarian law, lack of governance, ongoing armed conflict and recurrent humanitarian crises have characterized conditions for civilians throughout southern and central Somalia.

However, the Government of Somaliland has yet to firmly establish the respect, protection and promotion of specific human rights, such as those ensuring freedom of expression, including press freedom, and freedom of assembly and association. Some events taking place in 2007 and 2008 indicated a tendency to roll back respect for human rights on national security grounds.

Somaliland's government diplomacy is aimed at securing international support for the recognition it has sought since unilaterally declaring independence from Somalia in 1991 after the fall of Somalia's President, Major General Siad Barre. Since the Government of Somaliland has demonstrated sensitivity to human rights concerns in the past, possibly based on its quest for recognition, governments engaged in the region and international organizations could help to ensure that human rights are respected and protected, and perpetrators of violations are brought to justice, including by exerting influence with the Government of Somaliland.

Amnesty International March 2009 (Introduction)
Index: AFR 52/001/2009
www.amnesty.org

Rights Group Worried About Key Western Allies in East Africa

A U.S.-based human rights group says it is alarmed about the number of governments in East Africa and the Horn, which are using repressive and violent tactics to stay in power and silence their opponents. Several countries named by Human Rights Watch are key western regional allies.

In the past four months, Human Rights Watch researchers have authored no less than seven major reports about East Africa and the Horn, most of them documenting what they say is a worrisome trend toward governments tightening their grip on power through repression, violence, and human rights abuses.

One of the group's lead researchers for Africa, Chris Albin-Lackey, tells VOA that human rights and freedoms in east African and Horn of African countries are eroding rapidly, and there appears to be no end in sight.

"It is hard to see much room for optimism anywhere in the region really," said Chris Albin-Lackey. "There are reasons to be worried, afraid, and a little bit pessimistic about all of the countries in the region."

Albin-Lackey says one of the biggest disappointments has been the government of political rivals President Mwai Kibaki and Prime Minister Raila Odinga in Kenya.

"Kenya is so hobbled by corruption and by the quality of governance that the threat of poverty and ethnic violence boiling over again into something like what we saw after the elections is becoming more and more real," he said.

Another strategic partner for the West in the region is Ethiopia, which with U.S. support, intervened in neighboring Somalia in late 2006 to oust militant Islamists from power. During Ethiopia's two-year occupation in Somalia, its troops were repeatedly accused of committing atrocities against the Somali people.

At home, the Ethiopian government has been accused of harassing and jailing opposition leaders and killing hundreds of protesters. Albin-Lackey says the government's human rights record has worsened in recent years with allegations that Ethiopian military forces have committed war crimes in two conflicts raging inside the country.

"Since the early 1990s, Ethiopia has been growing steadily more repressive and limited democratic openings have been pretty comprehensively sealed off with not much hope, at least in the immediate term, of things moving in the opposite direction," said Albin-Lackey.

Earlier this month, Human Rights Watch also accused the government in Uganda of allowing its anti-terror unit to illegally detain and torture numerous suspects.

Alisha Ryu, Voice of America, VOA News, Nairobi
22 April 2009

www.voanews.com/english/

Humanitarian Situation in Darfur

Background

Sudan's western province Darfur covers an area of some 190, 420 square miles. It has no virtual communications or roads that could connect its population. Its ecology is very fragile: deep boreholes and some few oases are the main sources of water. The civil population is livelihood wise composed of agriculturalists and nomadic cattle herders. The occasional prolonging drought accelerates desertification and due to this natural circumstance, the land fits with the millet, a crop that resists drought, yet it requires a minimum of 400 mm of rainfall in order to be fully ripened. The documented severe droughts are of 1932, 1938, 1949 and 1982 to 1983. The latter droughts made the region to experience famine that caused starvation of unknown figure of death toll from the indigenous Darfurians with their livestock. In 1983, the Governor in charge of Darfur, Ahmed Dereige, from Fur resigned after his dissatisfaction with the central Government of Sudan. Dereige demanded the government of Sudan to declare Darfur as a humanitarian disaster zone, so that emergency aid could quickly reach to the starving population. After his resignation, he left the country and formed un-armed opposition, Federal Democratic Alliance against the central Government urging it to develop Darfur economically as a means to combat famine. Since, 1983, a new situation of systematic looting emerged and continues to fragile social institutions in the region. It was scarcely noticed within the Western institutions, while power in Khartoum derogatory defined the phenomenon as the act of bandits. It was under this way, where the current humanitarian crisis in Darfur started and developed into political violence that has created serious human catastrophe and absence of rule of law in the region.

Eruption of Racial Violence

The current violence in Darfur started in February 2003, when a collection of farmers mainly from the indigenous Fur, Zaghawa and Massaliet ethnic groups in the region attacked a police station at Golo in Jebel Mara of Southern Darfur and seized guns. From that time, some educated indigenous Darfurians within the attackers transformed themselves into a guerrilla movement, Darfur Liberation Front (DLF). However, the Sudan People's Liberation Army (SPLA) and Sudan people's Liberation Movement (SPLM) a former guerrilla organisation influenced the DLF to change its name into a wider movement that represents the ideological discourse of creating the 'New Sudan'. The SPLM strives to build the 'New Sudan', where laws for citizens are entirely secular and that would make all citizens to be equal in national institutions of the state, irrespective

of race, gender, ethnic, moral conscience and religion. It was under this persuasive initiative that stimulated the organisation to drop its regional ideological nationalism of DLF and change into Sudan Liberation Movement (SLM), a political section and Sudan Liberation Army (SLA) a military wing. Abdel Wahid Mohammed el-Nur, a Fur from Zalingei, a small town in Southern Darfur became the head of both the political and military wings. The majority of Fur embraced these two organisations; however, there is a second rebellion organisation, Justice and Equality Movement, JEM under Dr. Ibrahim Khalil. Most of it recruits are mainly from Zaghawa. Some people in Sudan suspect that JEM has a link with the Islamic political ideology of transforming Sudan into national Islamic state, where laws are derived from Sharia, but its leaders deny this allegation and explain that their disagreement with Islamic Khartoum is inclusive to all the predecessor systems that have been in power in Sudan. In reaction to violence, the Government of Sudan (GoS) reacted by recruiting militias from the Arab origins known as the janjaweed in the region to become its proxy soldiers to fight the guerrillas. From that time, the violence spread, hence, the Government soldiers and janjaweed do not exempt ordinary civilians from military attacks. The civilians became the targets as they are killed and their villages are looted and burnt as well as young girls and adult women are raped. The violence spread in all social, economic and cultural institutions in the region causing to the displacement of millions of people, where currently 2.6 million is Internally Displaced Persons (IDPs) and more than 150, 000 is at the border of Sudan and Chad as refugees.

Conditions in the Field and NGOs Programmes of Action

Before, 2008, Darfur was the largest humanitarian emergency operation in the world, where 70 percent of the World Food Programme (WFP) budget was exhausted. In early 2007, the WFP scaled down its budget; yet, the Ecumenical programme, known as 'Darfur Emergency Response Operation (DERO) which is administered by the Norwegian Church Aid (NCA) sends out appeals for funding in order to cover the vacuum. It is to be noted that, even though DERO supplies some aid to the Internally Displaced Persons (IDPs), the scale of the humanitarian conditions in the field remain catastrophic.

On his visit to Darfur the author held a meeting with the 'Head of Programmes' for the Norwegian Church Aid (NCA) in Nyala, Mr. Nyika Musiyaziriyo in order to identify the set emergency plan of programmes of action(s) for 2009. Mr. Musiyaziriyo informed the author that their plans of actions for the IDPs focus on non-food items of Education, Health and Peace, Psycho-Social and Protection (PPP)

These programmes are implemented to the beneficiaries at different fields or camps of the IDPs by three national

Non-Governmental Organisations (NGOs) as partners to the NCA.

These NGOs include the Sudan Aid which is a long term agency founded by the Sudan Catholic Bishop Conference (SCBC), Sudan Council of Churches (SCC) Sudan Development Organisation (SUDO). The NCA arranged a meeting with the author to meet with the Director of the Sudan Aid in Nyala. It was possible for the for the author to move with the Director of Sudan Aid and visited unfinished two schools for the IDPs, Psycho-Social Centre for the traumatized children, raped women as well as health issues related to the HIV at Dereige camp. Sudan Aid also has constructed the centre for the Women Empowerment, where some few sewing machines and one grinding mill are used by women in Dereige camp at the eastern part of Nyala. It has also constructed a Clinic within the core of the city of Nyala for pregnant women and protection of child mortality.

Sudan Council of Churches (SCC) provides counselling to the HIV patients and Peace Building and Reconciliation among different ethnic groups within the camps, especially at Malam in north of Nyala. Its Director, Filmon Emada, however, complained to the author that the local churches in Darfur collect the street children, mostly orphans, and give them protection and care without external funding. For instance, the Evangelical Church in Nyala has opened a place for sheltering orphanage children and it seeks funding and nothing being delivered to it.

In Belel camp around Nyala, the author met and interviewed some female and male IDPs who intend to return to their original residences in Northern and Western Bahr el-Ghazal and Warrap states in South Sudan. These IDPs said that they were displaced by the first war between the South and the North, and settled in Darfur more than a decade ago, where they encountered another displacement. The author observed that those IDPs in Belel live in appalling conditions they hope to find any humanitarian organisation to return them to their original homes in the South.

It was under this pressing demand from these IDPs, where the Sudan Aid came in and prepared an appeal for funding after it had registered them. The appeal with the attached list containing the number of the IDPs was submitted to the NCA for funding. Unfortunately, the NCA programme of action for 2009 as mentioned above excludes the programme of voluntary return of IDPs. The NCA 'Head of Programmes' provided the author the reason(s) of not accepting funding appeal for the voluntary return of the IDPs. First, the staff maintained that the NCA has no capacity in carrying out such programme. The process requires provision of farming hoes, seeds, tools and some money for feeding the returnees along the way back to their homes. Second, it also needs readiness of the receptive body, especially the governments of those states to receive and rehabilitate the returnees with essential basic needs, farming locations and places for settlement.

In contrast, the issue of funding for Darfurians is less difficult to the Government of Southern Darfur. For example, the Governor Ali Mahmoud and Jamal Idris, former Commissioner of Nyala informed the author that the state was ready to return the Darfurian IDPs to places of their origin. Both leaders claimed that the presence of free food items and other provisions from NGOs attract the IDPs to remain in the camps and not the fear for insecurity.

On the other hand, the author has interviewed a good number of Darfurian IDP and there was no single person from these indigenous ethnic groups who wished for the return to their original geographical locations in Darfur. Each one among them fears of returning to their traditional places, because of the insecurity and the continuation of violence everywhere within the region. The author has witnessed the anarchy and havoc caused by the militia of the Government of Sudan, the janjaweed at different places of visits in Southern Darfur. The Muslim militia Arab men roam in anywhere at anytime within the territory with impunity to loot, kill and rape the non-Arab Darfurians, though Muslims in faith.

There is a Government Humanitarian Agency Commission (HAC) which coordinates local and international NGOs activities in Northern Sudan is very aggressive and unpredictable towards the NGOs delivering services to the beneficiaries, the IDPs. HAC is a composition of security intelligent that intimidates, harasses and rejects the visit permits to international and local NGOs staff members to the main IDP camps. However, the author managed to influence some decision-makers to allow him to enter into the heavily populated camp of Kalma near to the International Airport of Nyala. It was possible also for the author to visit additional IDPs camps of Garsila and UmKhair in Wadi Saleh as well as Hassahissa, Kunumia, Kamissa, Dagaga and Miraba around the city of Zalingei.

In these camps, the IDPs live in destitute conditions of scarcity in relief food items; thus, hunger causes emaciation of women, children and old people with shrink skin and a swollen belly. In general, each one appeared physically as a walking skeleton. There is no clean water, and hence, many children experience constant stomach ache and diarrhoeas. With inadequate number of shelters some IDP squatters are exposed to heat and blowing winds of dust. There is no hygienic system at the camps, because, there are no enough dug latrines, thus a large number of the IDPs share latrines. There are no professionals or proper medicines to address the health problems. Medical issues related to depression and trauma well as issues related to handicap or disability are extremely common and frustrating.

*Kuel Jok
MSoc Sc, PhD cand.
University of Helsinki
Email. kuel.jok@helsinki.fi, kueljok@yahoo.co.uk*

ELÄMÄSSÄ TARVITAAN SUUNTAVIIVOJA JA PÄÄTTÄVÄISYYTTÄ

Keskustelu Nur Mohamadin kanssa

Olen tuntenut Nur Mohamadin jo kauan. Hänen aktiivisuutensa on aina hämmästyttänyt minua. Muistan miten hän 1990-luvun puolivälissä veti Somalian Community –nimistä yhteisöä. Järjestöllä oli toimistonsa Hietaniemenkadulla, talossa missä toimi myös islamilainen päiväkotiki. Ryhmä tuotti paljon somalinkielistä viranomaisaineistoa ja opetusministeriön tuella pikaisesti loppuunmyydyin suomi-somali –sanakirjan. Hyvien yhteiskuntasuhteiden ansiosta hän on ollut aina hyvin selvillä paitsi Somalian myös Suomen ajankohtaisista poliittisista virtauksista.

Isältä pojalle

Kun Nur otti yhteyttä toukokuun puolivälissä ja sanoi, että hänellä olisi asiaa, päätimme tehdä haastattelun Koor-lehden. Nur kertoi kiinnostavasta taustastaan, kokemuksista oppimisesta ja näkemyksistään tulevaisuuden suhteen. Kun Nur syntyi Lafoolesa, lähellä Mogadishua, neljäkymmentä vuotta sitten. elettiin vasta itsenäistyneen Somalian kehityksen ja toiveikkuuden aikaa. Maa etsi paikkaansa maailmankylässä ja sai tukea monilta eri tahoilta. Amerikkalaisia rauhanjoukkolaisia ja YK:n eri järjestöjen asiantuntijoita työskenteli niin maan pohjois- kuin eteläosissakin.

Myös Nurin lapsuudenkodissa oli kansainvälisyyttä. Nurin isoisa oli aikoinaan seilannut merimiehenä Intian ja Afrikan välisessä vilkkaassa laivaliikenteessä. Berberassa syntyneestä isästä oli tullut kotimaassaan arvostettu matematiikan ja fysiikan opettaja, joka Sheikhin lukion käytyään ja valmistuttuaan opettajaksi Adenin yliopistosta, oli työskennellyt mm. Amoudin sisäoppilaitoksen rehtorina. Juuri ennen Nurin syntymää isä 1960-luvun puolivälissä isä oli jatkamassa opintojaan San Diegossa Yhdysvalloissa.

Palattuaan kotimaahansa kaupungissa Nurin isä toimi opettajana Lafoolen vasta perustetussa teknisen alan opettajainvalmistuslaitoksessa ja tulevaisuus näytti turvalliselta.

Kylmenevää

Armeijan anastettua vallan vuonna 1969 poliittinen ilmapiiri Somaliassa muuttui kuitenkin jyrkästi. Kylmän sodan kynnyksellä Siad Barren sosialistinen, Neuvostoliittoon tukeutunut hallinto sulki laitoksen kolmeksi vuodeksi vuosina 1970-72 ja alkoi harjoittaa eri kansanryhmiä syrjivää politiikkaa.

Vaikeina aikoina kuitenkin koettiin myös tärkeitä uudistuksia kuten latinalaisen kirjoitustavan vakiinnuttaminen, kansalliset lukutaitokampanjat ja naisten aseman paraneminen.

Isän laajoista kansainvälisistä kontakteista huolimatta kodissa arvostettiin perinteistä kulttuuria ja kymmenlapsinen perhe eli vaatimatonta elämää. Perheellä oli maatalo-

usmaata ja omaa karjaa. Sisäpoliittisten vaikeuksien takia perhe hakeutui vähitellen nykyiseen Somalimaahan, missä isä toimi opettaja- ja asiantuntijatehtävissä mm. UNESCO:n paikallisena yhteyshenkilönä.

Ajolahtö

Kodin perintö on aina vahva, hyvässä ja joskus pahassakin. Nurin kohdalla perhe on ollut ja on edelleenkin vahva taustatuki. Suomalaiset tuntevat vähän Somalian ja somalien monikulttuurista taustaa. Vanhat kauppasuhteet ja entiset siirtomaaisännät ovat jättäneet Somaliaan jälkensä. Itsenäisen Somalian ensi vuosikymmenten kehitysohjelman katkaisivat kuitenkin katkerat rajasodat Etiopian kanssa, huono hallinto ja eläminen luonnonolosuhteiden armoilla. Vuonna 1988 Hargeisassa rajusti alkanut sisällissota ajoi perheen nuoret pakolaisuuteen, osan Englantiin, osan Ruotsiin ja osan Suomeen. Ensimmäiset pakolaiset Suomeen tulivat Somalimaasta jo vuonna 1989.

Nur tuli Suomeen vuonna 1992 ja tapasi tulevan vaimonsa täällä. Perheeseen on syntynyt viisi lasta, joista vanhin on 14 -vuotias, nuorin 4 -vuotias. Lasten turvattu tulevaisuus ja koulunkäynti on Nurille tärkeää ja hän halusikin erityisesti puhua hyvästä kotoutumisesta ja aktiivisesta osallistumisesta niin työelämään kuin ympäröivään yhteiskuntaankin.

Alkuvuodet Suomessa kuluivat ikään kuin välitilassa ja ajatus paluusta Somaliaan oli vahva. Matkat Afrikan sarveen puhuivat kuitenkin yhä vahvemmin sen puolesta, että perheen elämä rakentuu parhaiten kotona Espoossa.

Kotikielenä on somali, mutta katse suunnataan tiukasti tulevaisuuteen suomalaisena Suomessa tai maailmalla.

Suomessa työ on arvossaan ja samoin turvallisuus. Nur itse on työskennellyt ensin Inexin sitten Anttilan logistiikkakeskuksessa, yhteensä jo seitsemän vuotta. Joustavat työajat takaavat sen, että vanhemmista jompikumpi on aina vastaanottamassa koulusta palaavia lapsia. Kouluyhteistyö ja harrastustoiminta vievät aikaa, mutta samalla kiinnittävät perhettä lähiyhteisöön. Vanhemmat haluavat olla läsnä lastensa elämässä ja toivovat kaikkien muiden vanhempien tapaan lasten löytävän mieleisensä koulutuksen, pääsevän ongelmitta työuralle ja perustavan aikanaan oman perheen.

Nurin aktiivisuus jatkuu myös politiikassa. Hän liittyi Kokouksen paikallisyhdistykseen Matinkylässä ja on kahdesti ehdokkaana ollut ehdokkaana kunnallisvaaleissa. Toiminta on poikunut mielenkiintoisia luottamustehtäviä mm. Espoon tasa-arvolautakunnassa ja maahanmuuttoasiain neuvottelukunnassa. Myös mm. matillinen järjestäytyminen on Nurille ollut tärkeä osa yhteiskuntaan sitoutumista.

Konfliktit ovat vanhakantaisia

Jo kaksikymmentä vuotta jatkuneet konfliktit ja humanitaarinen kriisi Somaliassa puhuttavat meitäkin. Keskustelumme alkuvaiheessa mukana ollut ja nykyistä rauhanprosessia läheltä seurannut Liban on lähdössä Mogadishuun muutamaksi viikoksi.

Nur toteaa kuin ohimennen sodan syvimpien, uskon ja kulttuuriin sitoutuneiden, juurten ulottuvan jo yli 100 vuoden taakse, hävittyyn taisteluun ensimmäisiä miehittäjiä, vääruskoisia kolonialisteja vastaan. Nykyisten ongelmien eväät ovat kuitenkin suurelta osin kotikutoisia ja tietämättömyydestä ja ennakkoluuloista johtuvia.

Työelämän hankauskohtia

Suomessa somaleilla on kotimaastaan periytyviä kulttuurisia taakkoja, jotka yhä varjostavat elämää kaikista hyvinvointiyhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista huolimatta. Työelämässä kitkaa aiheuttavat usein erilaiset näkemykset ajankäytöstä. Erimielisyyksiä on syntynyt myös kielitaitovaatimuksista, uskonnosta, rukousaikojen tai paaston noudattamisesta tai pukeutumisesta. Nurin mielestä molemmin puolin löytyy joustavuutta kun avoimesti pyritään sovitteluun asioita. Tasaveroiseen työllistymiseen on vielä pitkä matka. Julkisen sektorin pitäisi näyttää parempaa esimerkkiä, Nur muistuttaa.

Perheiden elämää raskauttavat erimielisyydet koskien perhesuunnittelua ja moniavioisuutta. Nurin mielestä suomalainen kaksi- tai kolmilapsinen perhemalli on toimiva. Lasten kasvattaminen on haasteellista ja kasvavasta suurperheestä huolehtiminen ilman synnyinmaassa saatua suvun tukea monelle ylivoimainen tehtävä. Naisia huolestuttaa niinkään Somaliassa matkustavien miestensä halu perustaa uusia perheitä. Tyttöjen ja naisten ympärileikkaus, ikivanha terveydelle haitallinen perinnäistapa, on sekin kuin kipeä haava heidän elämässään.

Pohjoismainen tasa-arvoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen perustuva sosiaaliturva on arvokas asia, mutta maahanmuuttajien kotoutuminen on aikaa vievä prosessi ja vaatii valtaväestön vastaantuloa. Pitkään hiertänyt ongelma islamiuskoisten hautausmaista on vihdoin saamassa asiallisen ratkaisun, mutta maahanmuuttajayhteisöjä usein vaivaavaa uskontoon, kotiseutuun tai klaaniin liittyvää kuppikuntaisuutta on vaikea murtaa edes yhteisen edun nimessä. Kansainvälinen muuttoliike somalien keskuudessa jatkuu edelleen eikä välttämättä heijastu tilastoihin ja rekistereihin. Nur arvioi yli puolen oman ikäpolvensa somaleista etsineen tiensä muihin maihin sopeutumisvaikeuksien takia. Perheet ja erityisesti lapset jäävät kuitenkin Suomeen. Lapset arvostavat ja rakastavat Suomea, he tulevat myös pärjäämään täällä.

Tulevaisuus on hyvä, sanoo Nur, niin Somaliassa kuin Suomessakin, mutta tarvitaan yhteinen suunta, kärsivällisyyttä ja aikaa.

Maija Kajava

Nur Mohamad (caalim68@hotmail.com)

Somaliassa vaaditaan ihmisoikeuksia

Somaliassa toimivat kansalaisjärjestöt luonnehtivat maan nykyistä ihmisoikeustilannetta katastrofiksi ja todelliseksi tragediaksi. Umpimähkäisiä ihmisoikeusrikkomuksia ei ole saatu kuriin. Kidutukset, raiskaukset, verilöylyt ja salamurhat kuuluvat kiinteästi paikalliseen arkipäivään, vaikka ponnistelut rauhan saamiseksi Somaliaan ovat jatkuneet jo vuosia. Paikallisväestön lisäksi myös maassa toimivat ulkomaiset avustustyöntekijät ja toimittajat työskentelevät kahden tulen välissä.

Pitkään jatkuneet väkivaltaisuudet ovat vaatineet runsaasti siviiliuhreja. Esimerkiksi Human Rights Watchin ja Somali Civil Society in Actionin hiljattain tekemän raportin mukaan yli miljoona lasta on kuollut. Lukematon määrä alaikäisiä tyttöjä on joutunut raiskausten ja silmittömän väkivallan uhreiksi. Raportin mukaan rotu- ja uskontoperusteisiin rikkomuksiin ovat islamistikapinallisten lisäksi syyllistyneet myös Somaliassa toimineet etiopialaiset joukot, jotka ovat tuhonneet viisi moskeijaa yksinomaan maan pääkaupungissa Mogadishussa.

Somalian hälyttävän ihmisoikeustilanteen syyt ovat lukuisat. Tragedian juuret lepäävät pitkittyneessä sisällissodassa ja somalialaisten klaanien välisissä ratkaisemattomissa erimielisyyksissä. Somalian keskushallinnon kyky ihmisoikeuksien turvaamiseen sotatilanteen keskellä on osoittautunut heikoksi, eivätkä maassa toimivat kansalaisjärjestöt ole onnistuneet tehtävässä sen paremmin. Lukkiutuneeseen tilanteeseen on odotettu apua kansainväliseltä toiminta-areenalta, mutta tuloksetta. Kansainvälisen koordinaation puuttuessa selvitykset Somalian kriisistä ovat jääneet pinnallisiksi eikä rikkomuksiin syyllistyneitä ole saatu edesvastuuseen teostaan. Somalian ihmisoikeustilanteen parantamiseksi olisi tartuttava pikaisesti toimiin, jotta uhrien lukumäärän kasvu saadaan taittumaan.

Eräs aktiivisesti rauhan edistämiseksi toimivista somalialaisista kansalaisjärjestöistä on Institute of Education for Disabled People of Somalia (IEDSOM). IEDSOM toimii vammautuneiden etujärjestönä ja sen keskeisimpiin tavoitteisiin lukeutuu vammautuneiden kouluttaminen sekä rauhan edistäminen. IEDSOM on toiminut kiinteässä yhteydessä sekä Maailmanpankin että YK:n kehitysjärjestön UNDP:n kanssa. IEDSOM:in mukaan sekä kansalaisyhteiskunnan että julkisen hallinnon olisi asetettava rauhan saavuttaminen Somaliaan välittömäksi tavoitteekseen ristiriitojen kylvämisen sijaan. Poliitikkojen lisäksi neuvottelupöytiin tulisi saada myös paikallisyhteisöjen vanhimmat, jotka ovat merkittäviä paikallisia vallankäyttäjiä. Myös kansalaisyhteiskunnan toimintakyvyn parantaminen esimerkiksi taloudellisen, teknologisen ja tiedollisen tuen lisäämisen kautta nähdään IEDSOM:issa relevantiksi rauhan aikaansaamiselle.

Abdihakim Aynte

Kirjoittaja osallistui Suomen Sosiaalifoorumiin Helsingissä 25.-26.4.2009 Teksti on lyhennelmä SSF:n Uutisissa julkaistusta artikkelista 3/2009

Kaikki on hyrskyn myrskyn

Maaliskuussa CITY-lehden kansi antoi lupauksen jännästä skoopista: Pääkallolipun alla. Käkki Arhinmäen seikkailu Somalian merirosvorannikolla starttaa. Gonzo-toimittaja, mm. Boratina Helsingin syksyssä seikkaillut, oli kaikessa hiljaisuudessa valmistellut matkaa Somaliaan tai oikeammin Puntinmaahan. Valmistelut eivät ehkä menneet aivan putkeen, sillä tultuaan Bosaasoon hän kuuli, ettei matkalaukkuun ahdetuilla shortseilla olisikaan paljon virkaa Intian valtameren tai Adenin lahden rannoilla.

Käkki kertoo lehdesä haasteellisesta urakastaan Afrikan sarven lämmössä:

”Olemme kuvaamassa John Hakalaxin tuottamaa dokumenttia Somalian merirosvoista. Mukana ovat projektin puuhamiehet Abdi ja Barre sekä ruotsalaisen yhteistuottajan mukaan lähettämä ilmastonmuutostoimittaja Andy (nimi muutettu).

Mikäli saisimme matkalla merirosvoja kameran eteen, kuvattaisiin projekti keväällä loppuun. Tiesimme, ettei haaste ollut mitenkään helppo, sillä kaikkien meitä edeltävien kuvausryhmien yritykset olivat päättyneet köpelösti.”

”Koska lupa-asioiden kanssa kestää, kuvaamme aikamme kuluksi kuvituskuva. Puhkun intoa, sillä koko paikka on ihmeellinen. Tosin nopeasti huomaan, etteivät paikalliset ole aivan yhtä innoissaan ja kivenmurikat alkavat lentää kohti heti, kun ensi kerran saan kaivettua kameran kassista. Andy tuntuu menevän saman tien shokkiin. Ensimmäinen konflikti kiukkuisen ruotsalaistoimittajan kanssa syntyy, kun hän huolestuu kuvaamani vuohen äänen taltioinnista. Koska nappimikki näytäisi vuohella hieman kummalliselta, ehdotan vuohen äänen lisäämistä tehosteilyllä. Andy saa raivokohtauksen ja syyttää meitä materiaalin manipuloinnista.”

”Koska olemme maailman vaarallisimmassa maassa, liikumme kolmen auton kulkueessa, jossa kuvaustyhmä ja kalusto kulkevat keskellä, ja edessä ja takana ajavat autot, joissa kummassakin on viisi aseistettua sotilasta. Lisäksi yksi auto kulkee karavaanin edellä tiedustelutehtävissä. Turvanamme on vielä oman automme kusi Pancho, jolle ajopeli on niin tärkeä, että hän pitää Kalashnikovia koko ajan käden ulottuvilla. Kaikkien matkustajien turvallisuutta se ei kuitenkaan välttämättä lisää, sillä aseiden piippu sojottaa useimmiten kohti jonkun takapenkillä istuvan naamaa.”

Merirosvot ovat ottaneet todella kaiken irti uudesta ammatistaan. Maailman mahavat lähettävät apujoukkoja ja sotalaivoja Afrikan sarven tärkeille merireiteille. Sotilaallinen huipputeknologia, kansainvälinen lainsäädäntö ja kauppaliikenne ovat saaneet yllättävän haasteen khatia pureskelevista, flipflopsandaaleissa eteenpäin tallustelevista kalasnikovisteista. Pääkallolippua heiluttavat sankarit tai antisankarit kohtaavat hämmäntävällä tavalla avoimilla vesillä kaiken maailman turisteja ja merimiehiä. Panoksina ovat kaupalliset intressit, maailman kaikkien lasten joululahjoiksi tarkoitetut härvelit, nälkäisten janoama ruoka-apu, miljoonien arvoiset öljylastit – ja yllätys, yllätys, myös valtavat aselastit ”tuntemattomille” vastaanottajille.

Ehkä on todella aihetta kysyä, mihin oikeastaan tämä kaikki liittyy ja mitä siihen liittyy. Miksi niin merellä kuin maissakin rosvot meitä määräilee?

Maija Kajava

Merirosvojen rannikko, Wali Hashi ja Shukri Omar, MOT 9.2.2009 www.yle.fi > MOT Pekka Hakala: Merirosvoilua khatin, Fantan ja vuohenlihan voimalla, HS 21.2.2009 Timo Enroth: Jos täytätte mun lasini ..., kolumni 10.4.2009 www.yle.fi > kulttuuri Perils of the sea, www.economist.com 15.4.2009

Fighting Piracy in Somalia, editorial, www.nytimes.com 17.4.2009

Colin Thomas-Jensen & John Prendergast: Beyond Piracy – Next stepst to Stabilize Somalia, www.enoughproject.org

SUOMI-SOMALIA SEURA RY

Vuonna 1986 perustettu kansalaisjärjestö KEPA ry:n ja Kultti ry:n jäsen

Puheenjohtaja Batulo Essak
Varapuheenjohtaja Mikko Pantzar
Sihteeri Veera Jansa

Tiedotus- ja kulttuuritoimintaa

- Somalia tiedotuslehti 1987-1994
- KOOR 1995-
- Videoelokuvia ja valokuvanäyttelyjä
- Somalinkielen opas ja sanasto, 1992
- Suomi-somali-suomi taskusanasto, 2009

Kehitysyhteistyötä Somaliassa

- Neuvolatoiminnan tukeminen 2003-
- Tuberkuloosin hoito ja koulutus 2004-7

Yhteystiedot

- PL 242, 00121 Helsinki
- suomi-somalia.seura@pp.inet.fi
- info@koor.fi
- keräys- ja jäsenmaksutili Sampo Pankki 800017-744379

Rahankeräyslupa (ESLH)

- OKH303 A 31.5.2010 asti

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoministeriön virallista tai Suomi-Somalia seuran kantaa.

SUOMI-SOMALI-SUOMI -sanakirja

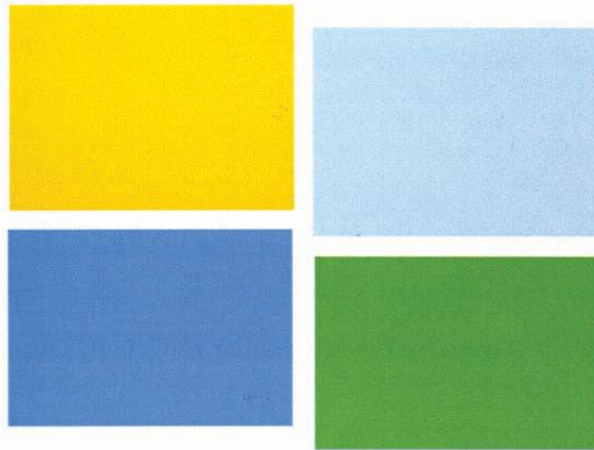
Suomi-Somalia seura tuottaa ensimmäisen suomi-somali-suomi -sanakirjan, jonka laajuus tulee olemaan 10.000 hakusanaa kumpaankin suuntaan.

Sanakirja on tarkoitettu niin somalin- kuin suomenkielisten käyttöön. Sanaston lisäksi kirjassa on kaksi tietoaikkeliä. Sanakirjatyöryhmän puheenjohtaja on Muddle Suzanne Lilius.

Kirja julkaistaan yhteistyössä FInn Lectura Oy:n kanssa vuoden 2009 aikana.

Sivutuotteena julkaistu auppea Taskusanasto ilmestyi toukokuussa 2009.

Tilaukset somalisanakirja@gmail.com

TASKUSANASTO

**SUOMI
SOMALI
SUOMI**

SUOMI-SOMALIA SEURA 2009

Toim. Mohamed Warsame ja Maija Kajava
somalisanakirja@gmail.com

Suomi-Somalia seura ry Helsinki 2009
ISBN 978-952-92-5590-0